Хмельницький національний університет

Факультет економіки і управління

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Управління власним капіталом банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Шифр КвРФБС.024325.01.07.00

Виконав здобувач ІІ курсу, група ФБСмз-24-1 _____ Варвара ЛИПКО
Підпис

Керівник: канд. екон. наук, доцент _____ Катерина ЛАРІОНОВА
Підпис

Нормоконтролер _____ Олександр ФРАДИНСЬКИЙ
Підпис

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри фінансів
банківської справи, страхування та
фондового ринку _____ Ніла ХРУЩ
Підпис

17 12 2025 р.

Хмельницький 2025

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку
Рівень вищої освіти магістр
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і найменування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Код і найменування
Освітня програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Найменування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри ФБСС
Ніла ХРУЩ
01 12 2025

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Липко Варвари Юріївни
Прізвище, ім'я, по батькові здобувача

1 Тема роботи Управління власним капіталом банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»

Керівник роботи Ларіонова Катерина Леонідівна, канд. екон. наук, доцент
Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання

Затверджено наказом ректора університету від 25.08.2025 р. № 65 (додаток № 17)
2 Термін подання здобувачем роботи на кафедру до 07.12.2025

3 Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти; спеціальна методична та наукова література (вітчизняні та зарубіжні видання); періодичні видання за темою дослідження; фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк»

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1 Теоретичні основи власного капіталу банку;
2 Аналітико-практичні аспекти управління власним капіталом банків України;
3 Удосконалення механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк».

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень);
1. Систематизація підходи до трактування поняття «власний капітал банку»;
2. Систематизація принципів та функцій управління власним капіталом банку;
3. Динаміка та структура власного капіталу банків України за 2022-2024 роки;
4. Динаміка та структура активів та пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки;
5. Динаміка та структура власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в розрізі юридичних та фізичних осіб за 2022-2024 роки;
6. Динаміка та структура власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки;
7. Динаміка основних показників оцінки рівня капіталізації АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки;
8. Механізм управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк»
9. Основні принципи механізму управління власним капіталом банку

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7 Дата видачі завдання 1 вересня 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва розділу кваліфікаційної роботи	**Термін виконання**	**Примітка**
1 Затвердження плану кваліфікаційної роботи	до 10.09.2025	виконано
2 Аналіз, систематизація економічної літератури, збір та обробка статистичних матеріалів, фінансової звітності за темою кваліфікаційної роботи	до 20.10.2025	виконано
3 Написання текстової частини кваліфікаційної роботи	до 30.11.2025	виконано
4 Підготовка ілюстративних матеріалів та оформлення кваліфікаційної роботи	до 7.12.2025	виконано
5 Попередній захист кваліфікаційної роботи	з 8.12.2025	виконано
6 Захист кваліфікаційної роботи	з 19.12.2025	виконано

Здобувач _____ Варвара ЛИПКО
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Катерина ЛАРІОНОВА
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

РЕФЕРАТ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТКИ

Липко Варвари Юріївни
Прізвище, ім'я, по батькові

на тему: Управління власним капіталом банку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»

Ефективність роботи банківської системи насамперед визначається достатністю власного капіталу кожної банківської установи. Це ключовий індикатор банківської діяльності, який відображає фінансову стабільність кредитної організації, її потенціал для подальшого зростання та стійкість до ризиків. Необхідність підтримання належного рівня капіталізації банків в умовах воєнного стану актуалізує потребу у вивченні сучасних українських підходів до формування власного (регулятивного) капіталу банківських установ, методів оцінки його обсягу та встановлення відповідності його розміру поточним вимогам національної економіки. Також важливим є визначення дієвих стратегічних підходів до управління банківськими ризиками через забезпечення стабільності капіталізації українських банків.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління власним капіталом банку з метою забезпечення його фінансової стійкості, підвищення рівня капіталізації, оптимізації структури капіталу та зміцнення конкурентоспроможності банківської установи в умовах фінансової невизначеності.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

– дослідити сутність дефініції «управління власним капіталом банку»;
– обґрунтувати основні завдання та функції управління власним капіталом банку;
– дослідити основні етапи процесу управління власним капіталом банку;
– оцінити капіталізацію банків України за 2022-2024 роки;
– проаналізувати фінансово-господарську діяльність АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки;
– дослідити особливості управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк»;
– розробити рекомендації щодо удосконалення механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк».

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процес управління власним капіталом банку.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління власним капіталом банку.

Під час виконання кваліфікаційної роботи використовувався комплексний набір наукових методів дослідження: метод теоретичного узагальнення та систематизації (для аналізу спеціалізованої літератури, нормативно-правових актів НБУ та наукових праць, що стосуються формування та управління власним капіталом банківських установ); методи порівняльного та структурно-динамічного аналізу (для співставлення показників капіталізації та структури власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» з іншими системно важливими банками України; нормативів капіталу та визначення їх відповідності вимогам НБУ); статистичні методи (для дослідження динаміки основного та додаткового капіталу, обчислення коефіцієнтів достатності капіталу, аналізу структури власних коштів банку); коефіцієнтний аналіз (для оцінки показників адекватності регулятивного капіталу АТ КБ «ПриватБанк»,); графічний метод (для наочної презентації результатів дослідження, зокрема динаміки регулятивного капіталу, його структурних компонентів та показників фінансової стійкості АТ КБ «ПриватБанк»). Використання зазначеного методологічного інструментарію забезпечило

системність дослідження проблематики управління власним капіталом банку та дало змогу розробити обґрунтовані практичні рекомендації щодо оптимізації капітальної бази банківської установи.

Інформаційну основу кваліфікаційної роботи становлять: законодавчі та нормативно-правові документи (Закони України, нормативно-правові акти Національного банку України щодо регулювання діяльності банків, вимог до власного капіталу та нормативів капіталу, міжнародні стандарти Basel III, які регламентують достатність капіталу та управління ризиками в банківських установах); науково-теоретичні джерела (монографії, наукові статті у фахових виданнях, підручники та навчально-методичні посібники, присвячені питанням управління власним капіталом банків, забезпечення їх фінансової стійкості); аналітико-статистичні матеріали (офіційна статистична інформація Національного банку України про стан банківського сектору та показники капіталізації банків, фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк», дані про структуру та динаміку регулятивного капіталу банку); електронні інформаційні ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методологічних основ та вдосконаленні практичних підходів до формування й реалізації власного капіталу банківських установ. Наукову новизну роботи становлять такі положення:

– набуло подальшого розвитку поняття «управління власним капіталом банку», яке на відміну від існуючих, комплексно враховує циклічність та безперервність процесу управління, інтегрує регулятивні вимоги щодо достатності капіталу з цілями максимізації прибутковості та мінімізації ризиків, а також акцентує увагу на збалансуванні інтересів усіх зацікавлених сторін, що дозволяє формувати цілісну систему управління капіталом банківської установи;

– удосконалено механізм управління власним капіталом банку, який на відміну від існуючих інтегрує функціональну складову у вигляді двох взаємопов'язаних підсистем (механізм формування та механізм реалізації власного капіталу) з чітко структурованими етапами їх реалізації, що забезпечує комплексний підхід до управління повним циклом життя капіталу в банку, забезпечує системність, послідовність й комплексність управлінських рішень та дозволяє адаптувати власний капітал до змінних умов зовнішнього середовища та внутрішніх потреб банківської установи.

Ключові наукові положення та висновки дослідження були представлені та отримали схвальну оцінку на V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України», що відбулася 14 листопада 2025 року у м. Хмельницькому на базі Хмельницького національного університету.

Результати дослідження, що становлять основу кваліфікаційної роботи, відображено в одній науковій публікації обсягом 0,22 друк. арк.

Кваліфікаційна робота складається зі вступа, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладено на 79 сторінках друкованого тексту. У роботі представлено 16 таблиць, 3 рисунки та 4 додатки.

Ключові слова: власний капітал, статурний капітал, управління власним капіталом, механізм управління власним капіталом банку.

ABSTRACT

Lypko Varvara Yuriivna

Management of Bank's Equity Capital on the Example of JSC CB "PrivatBank"

The efficiency of the banking system is primarily determined by the adequacy of equity capital of each banking institution. This is a key indicator of banking activity that reflects the financial stability of a credit organization, its potential for further growth, and resilience to risks. The necessity of maintaining an appropriate level of bank capitalization under martial law actualizes the need to study modern Ukrainian approaches to the formation of equity (regulatory) capital of banking institutions, methods of assessing its volume, and establishing compliance of its size with current requirements of the national economy. It is also important to determine effective strategic approaches to banking risk management through ensuring the stability of capitalization of Ukrainian banks.

The purpose of this qualification work is to deepen the theoretical and methodological foundations and develop practical recommendations for improving the mechanism of bank equity capital management in order to ensure its financial stability, increase the level of capitalization, optimize capital structure, and strengthen the competitiveness of the banking institution under conditions of financial uncertainty.

In accordance with the stated purpose, the following tasks need to be addressed:

– to investigate the essence of the definition "bank equity capital management";

– to substantiate the main tasks and functions of bank equity capital management;

– to investigate the main stages of the bank equity capital management process;

– to assess the capitalization of Ukrainian banks for 2022-2024;

– to analyze the financial and economic activity of JSC CB "PrivatBank" for 2022-2024;

– to investigate the peculiarities of equity capital management of JSC CB "PrivatBank";

– to develop recommendations for improving the equity capital management mechanism of JSC CB "PrivatBank".

The object of the qualification work is the process of bank equity capital management.

The subject of research of the qualification work is a set of theoretical, methodological, and practical recommendations for improving bank equity capital management.

Keywords: equity capital, charter capital, equity capital management, bank equity capital management mechanism.

ЗМІСТ

Вступ 6
1 Теоретичні основи управління власним капіталом банку 10
1.1 Сутність та систематизація власного капіталу банку 10
1.2 Процес управління власним капіталом банку 18
2 Аналітико-практичні аспекти управління власним капіталом банків України 29
2.1 Аналіз власного капіталу банків України за 2022-2024 роки 29
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки 40
3 Удосконалення механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк» 49
Висновки 73
Список використаних джерел 77
Додатки 84

ВСТУП

Ефективність роботи банківської системи насамперед визначається достатністю власного капіталу кожної банківської установи. Це ключовий індикатор банківської діяльності, який відображає фінансову стабільність кредитної організації, її потенціал для подальшого зростання та стійкість до ризиків. Необхідність підтримання належного рівня капіталізації банків в умовах воєнного стану актуалізує потребу у вивченні сучасних українських підходів до формування власного (регулятивного) капіталу банківських установ, методів оцінки його обсягу та встановлення відповідності його розміру поточним вимогам національної економіки. Також важливим є визначення дієвих стратегічних підходів до управління банківськими ризиками через забезпечення стабільності капіталізації українських банків.

Серед українських учених, які досліджують питання управління власним капіталом банківських установ, особливої уваги заслуговують наукові доробки Березовик В., Вовчак О., Гейця В., Дзюблюка О., Діденко І., Довгань Ж., Васюренко О., Вожжова А., Гринчишина Я., Герасимовича А., Куліш Г., Коваленко В., Коваль О., Лисенко О., Мойсеєнко І., Савлук М., Слав'юка Р., Смовженко Т., Реверчук С., Петрук О., Примостки Л. та багатьох інших.

Незважаючи на вагомі наукові здобутки у цій сфері, трансформації законодавчої бази та настанови Базельського комітету актуалізують низку проблемних аспектів щодо достатності власного капіталу українських банків та специфіки управління ним за умов фінансової нестабільності. Саме тому комплексне вивчення проблематики та перспектив розвитку власного капіталу банківських установ набуває підвищеної важливості, що й визначило вибір цієї тематики дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління власним капіталом банку з метою забезпечення його фінансової стійкості, підвищення рівня капіталізації, оптимізації структури капіталу та зміцнення конкурентоспроможності банківської установи в умовах фінансової

невизначеності.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити наступні задачі:

– дослідити сутність дефініції «управління власним капіталом банку»;

– обґрунтувати основні завдання та функції управління власним капіталом банку;

– дослідити основні етапи процесу управління власним капіталом банку;

– оцінити капіталізацію банків України за 2022-2024 роки;

– проаналізувати фінансово-господарську діяльність АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки;

– дослідити особливості управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк»;

– розробити рекомендації щодо удосконалення механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк».

Об’єктом кваліфікаційної роботи є процес управління власним капіталом банку.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення управління власним капіталом банку.

Під час виконання кваліфікаційної роботи використовувався комплексний набір наукових методів дослідження: метод теоретичного узагальнення та систематизації (для аналізу спеціалізованої літератури, нормативно-правових актів НБУ та наукових праць, що стосуються формування та управління власним капіталом банківських установ); методи порівняльного та структурно-динамічного аналізу (для співставлення показників капіталізації та структури власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» з іншими системно важливими банками України; нормативів капіталу та визначення їх відповідності вимогам НБУ); статистичні методи (для дослідження динаміки основного та додаткового капіталу, обчислення коефіцієнтів достатності капіталу, аналізу структури власних коштів банку); коефіцієнтний аналіз (для оцінки показників адекватності регулятивного капіталу АТ КБ «ПриватБанк»,); графічний метод (для наочної презентації результатів дослідження, зокрема динаміки регулятивного капіталу, його структурних компонентів та показників фінансової

стійкості АТ КБ «ПриватБанк»). Використання зазначеного методологічного інструментарію забезпечило системність дослідження проблематики управління власним капіталом банку та дало змогу розробити обґрунтовані практичні рекомендації щодо оптимізації капітальної бази банківської установи.

Інформаційну основу кваліфікаційної роботи становлять: законодавчі та нормативно-правові документи (Закони України, нормативно-правові акти Національного банку України щодо регулювання діяльності банків, вимог до власного капіталу та нормативів капіталу, міжнародні стандарти Basel III, які регламентують достатність капіталу та управління ризиками в банківських установах); науково-теоретичні джерела (монографії, наукові статті у фахових виданнях, підручники та навчально-методичні посібники, присвячені питанням управління власним капіталом банків, забезпечення їх фінансової стійкості); аналітико-статистичні матеріали (офіційна статистична інформація Національного банку України про стан банківського сектору та показники капіталізації банків, фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк», дані про структуру та динаміку регулятивного капіталу банку); електронні інформаційні ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розвитку теоретико-методологічних основ та вдосконаленні практичних підходів до формування й реалізації власного капіталу банківських установ. Наукову новизну роботи становлять такі положення:

– набуло подальшого розвитку поняття «управління власним капіталом банку», яке на відміну від існуючих, комплексно враховує циклічність та безперервність процесу управління, інтегрує регулятивні вимоги щодо достатності капіталу з цілями максимізації прибутковості та мінімізації ризиків, а також акцентує увагу на збалансуванні інтересів усіх зацікавлених сторін, що дозволяє формувати цілісну систему управління капіталом банківської установи (с. 20);

– удосконалено механізм управління власним капіталом банку, який на відміну від існуючих інтегрує функціональну складову у вигляді двох взаємопов'язаних підсистем (механізм формування та механізм реалізації власного капіталу) з чітко структурованими етапами їх реалізації, що забезпечує

комплексний підхід до управління повним циклом життя капіталу в банку, забезпечує системність, послідовність й комплексність управлінських рішень та дозволяє адаптувати власний капітал до змінних умов зовнішнього середовища та внутрішніх потреб банківської установи (с. 65).

Ключові наукові положення та висновки дослідження були представлені та отримали схвальну оцінку на V Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України», що відбулася 14 листопада 2025 року у м. Хмельницькому на базі Хмельницького національного університету.

Результати дослідження, що становлять основу кваліфікаційної роботи, відображено в одній науковій публікації обсягом 0,22 друк. арк.

Кваліфікаційна робота складається зі вступа, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладено на 77 сторінках друкованого тексту. У роботі представлено 16 таблиць, 3 рисунки та 4 додатки.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ БАНКУ

1.1 Сутність та класифікація власного капіталу банку

У сучасних умовах функціонування банківської системи питання управління власним капіталом набувають особливого значення, оскільки саме капітал виступає фундаментальною основою стабільності та конкурентоспроможності кожної банківської установи. Власний капітал є ключовим індикатором фінансового стану банку, що визначає його здатність протистояти різноманітним ризикам, забезпечувати захист інтересів вкладників та кредиторів, а також підтримувати довіру з боку регуляторних органів та учасників фінансового ринку. В умовах воєнного стану та економічної невизначеності, які характеризують сучасний етап розвитку вітчизняної економіки, роль власного капіталу як стабілізаційного буфера та джерела фінансової стійкості банків є незаперечною.

Ефективність управління власним капіталом безпосередньо впливає на широке коло аспектів банківської діяльності. По-перше, достатність капіталу визначає масштаби діяльності банку, обсяги активних операцій та можливості кредитування реального сектору економіки. По-друге, рівень капіталізації є вирішальним чинником при формуванні довіри клієнтів до банку та забезпеченні його репутації на фінансовому ринку. По-третє, величина власного капіталу визначає здатність банківської установи абсорбувати непередбачені втрати від реалізації кредитних, ринкових, операційних та інших видів ризиків без загрози втрати платоспроможності. По-четверте, достатність капіталу є критерієм для регуляторних органів при оцінюванні надійності банку та прийнятті рішень щодо можливості здійснення ним окремих видів операцій. Нарешті, рівень капіталізації впливає на вартість залучення ресурсів банком та його конкурентні позиції на ринку банківських послуг [22].

Незважаючи на безперечну важливість власного капіталу для банківської діяльності, на сьогоднішній день у науковій літературі не існує єдиного погляду на трактування сутності цього поняття. Різноманітність підходів до визначення власного капіталу банку зумовлена складністю та багатогранністю цієї економічної категорії, а також різними цілями, які ставлять перед собою дослідники при аналізі капіталу банківських установ. Одні науковці розглядають власний капітал переважно з позиції джерела фінансових ресурсів, інші акцентують увагу на його функціональному призначенні, треті підходять до визначення капіталу з точки зору регулятивних вимог та методології його оцінки.

Розглянемо більш детально різні трактування науковцями дефініції «власний капітал» банку в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення поняття «власний капітал» у наукових працях різних авторів

№	Автор	Визначення
1	2	3
1	Закон України «Про банки і банківську діяльність» [33]	«власний капітал – власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань»
2	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку№ 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [35]	«власний капітал – це різниця між активами і зобов'язаннями підприємства»
3	Реверчук С.К., Григорук М.О. [37]	«Власний капітал банку – це грошові кошти, внесені власниками або акціонерами банку, які в процесі організації банківської діяльності виконують декілька функцій зокрема: захисну, оперативну, регулюючу»
4	Мойсеєнко І. П., Козій І. С. [24]	«Власний капітал банку – це грошові кошти і виражена у грошовій формі частина майна, які належать його власникам, що забезпечують економічну самостійність і фінансову стійкість банку, використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою одержання прибутку та забезпечення фінансової безпеки функціонування»
5	Лисенок О. В. [23]	«Власний капітал банку – це окремий об'єкт управління в системі фінансів банківської установи, який формується з власних коштів акціонерів банку, спеціальних фондів і резервів та забезпечує здійснення фінансово-економічних операцій з метою одержання прибутку»

Кінець додатку 1.1

1	2	3
6	Степоненко С. В. [40]	«Власний капітал являє собою грошові кошти і виражену у грошовій формі частину майна, які належать його власникам, забезпечують економічну самостійність і фінансову стійкість банку, використовуються для здійснення банківських операцій та надання послуг з метою одержання прибутку»
7	Коваль О. А. [15]	«Власний капітал – це сукупність економічних благ у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які залучаються до економічного процесу діяльності суб'єкта господарювання без визначення терміну повернення їх власникам, і здатні генерувати доходи»
4	Гринчишин Я. М. [8]	«Власний капітал банку – це грошові кошти, внесені акціонерами (засновниками банку), а також кошти, утворені в процесі діяльності банку для забезпечення його економічної самостійності й фінансової стійкості протягом усього періоду його діяльності»

Джерело: систематизовано автором

Зокрема, з позиції ресурсного підходу власний капітал банку визначається як сукупність грошових коштів та виражену в грошовій формі частину майна [8; 15; 24; 37; 39], яка належить власникам банку, забезпечує його економічну самостійність і фінансову стійкість та використовується для здійснення банківських операцій з метою отримання прибутку. Такий підхід підкреслює матеріальну природу капіталу як сукупності ресурсів, що перебувають у розпорядженні банку на постійній основі.

Функціональний підхід до визначення сутності власного капіталу акцентує увагу на його призначенні в системі банківської діяльності [23]. Згідно з цим підходом власний капітал розглядається як спеціально створені фонди та резерви, призначені для забезпечення фінансової стійкості, комерційної та господарської діяльності банку, відшкодування можливих збитків та захисту інтересів вкладників і кредиторів. Ця концепція наголошує на захисній та страховій ролі капіталу в системі управління банківськими ризиками.

Регулятивний підхід до трактування власного капіталу банку базується на методології його розрахунку для цілей пруденційного нагляду та контролю з боку центрального банку [34, 35]. У цьому контексті власний капітал визначається як розрахункова величина, що включає ті статті власних коштів

банку, які за економічним змістом здатні виконувати функції капіталу та відповідають критеріям, встановленим регулятором. Така інтерпретація капіталу відображена в поняттях регулятивного капіталу, основного та додаткового капіталу, які використовуються для оцінки достатності капіталу та дотримання обов'язкових економічних нормативів.

Західні дослідники часто розглядають власний капітал банку через призму вартісного підходу, визначаючи його як різницю між активами та зобов'язаннями банку, що відображає реальну величину майна, яка належить акціонерам. Такий підхід узгоджується з бухгалтерською концепцією власного капіталу як чистих активів підприємства.

Множинність підходів до визначення сутності власного капіталу банку свідчить про комплексний характер цієї економічної категорії та необхідність її розгляду з різних точок зору залежно від цілей аналізу. Водночас спільним для всіх підходів є визнання того, що власний капітал становить фінансову основу діяльності банку, забезпечує його економічну самостійність і стабільність, служить джерелом покриття можливих збитків та захисту інтересів кредиторів і вкладників.

Для розуміння економічної природи власного капіталу банку важливо також враховувати його специфічні особливості порівняно з капіталом підприємств інших галузей економіки. Якщо в промислових та торговельних підприємствах власний капітал становить зазвичай від сорока до шістдесяти відсотків усіх джерел фінансування, то в банківських установах його частка є значно меншою і становить приблизно вісім-десять відсотків у структурі пасивів. Така особливість зумовлена специфікою діяльності банку як фінансового посередника, що здійснює мобілізацію тимчасово вільних грошових ресурсів на фінансовому ринку з подальшим їх розміщенням серед позичальників. Основну частину ресурсної бази банку становлять залучені кошти вкладників та запозичені кошти на міжбанківському ринку, тоді як власний капітал виконує переважно не оперативну, а захисну та забезпечувальну функції [22].

Комплексне дослідження природи та особливостей власного капіталу банку вимагає його всебічного аналізу з різних позицій, що дозволяє виявити

специфічні характеристики окремих складових капіталу та їх роль у забезпеченні стабільності банківської установи. Систематизація власного капіталу за різними класифікаційними ознаками сприяє поглибленому розумінню його економічної сутності, створює методологічну основу для ефективного управління капітальною базою банку та дає змогу врахувати багатофункціональне призначення капіталу в системі банківського менеджменту (рисунок 1.1).

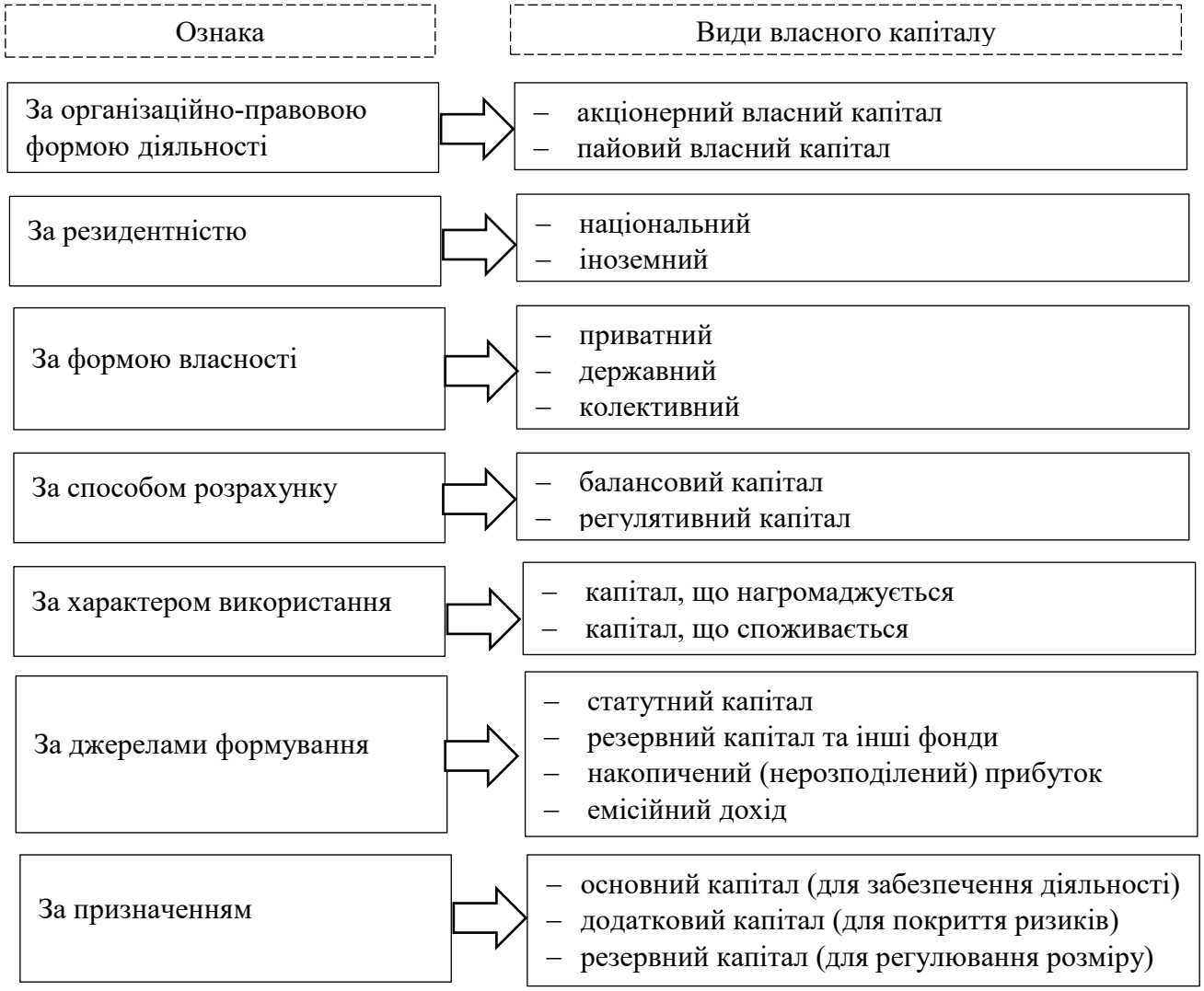

Рисунок 1.1 – Систематизація власного капіталу банківської установи

Джерело: систематизовано автором на основі [23; 36]

За критерієм організаційно-правової форми функціонування розрізняють акціонерний та пайовий власний капітал банку. Формування акціонерного капіталу на етапі заснування банківської установи здійснюється шляхом первинного випуску акцій та їх подальшого розміщення серед інвесторів. У разі

реалізації акцій за ціною, вищою від номінальної вартості, утворюється емісійна різниця, яка включається до складу власного капіталу банку як додатковий емісійний дохід.

Формування пайового власного капіталу на початковому етапі створення банку відбувається через внесення засновниками грошових коштів та інших активів (паїв) до його статутного фонду. Пайові банки функціонують за організаційними принципами товариств з обмеженою відповідальністю або кооперативних банківських установ, де міра відповідальності кожного учасника визначається величиною його пайового внеску. Слід зазначити, що відповідно до чинного законодавства України всі банківські установи в нашій країні створюються та діють виключно у формі акціонерних товариств.

За критерієм юридичної форми власності власний капітал банківських установ класифікується на три основні види: приватний капітал, який базується на власності фізичних осіб; державний капітал, що перебуває у власності держави; та колективний капітал, заснований на власності трудових колективів господарських товариств і підприємств [23].

Відповідно до ознаки резидентності розрізняють національний власний капітал банку, що створений і належить юридичним та фізичним особам-резидентам України, а також іноземний капітал, сформований і що перебуває у власності юридичних та фізичних осіб-нерезидентів нашої держави. Така класифікація має важливе значення для визначення статусу банку з іноземним капіталом та застосування відповідних регулятивних вимог [40].

За ознакою характеру використання власний капітал банку диференціюється на два типи: капітал, що акумулюється (нагромаджується), та капітал, що споживається. Акумульований капітал спрямовується на здійснення банківських операцій, надання фінансових послуг та розширення діяльності банківської установи. Натомість капітал споживання використовується виключно для цілей матеріального заохочення працівників та забезпечення соціального розвитку персоналу банку.

Залежно від методології обчислення виокремлюють балансовий та

регулятивний види власного капіталу банку. Балансовий власний капітал розраховується як різниця між загальною балансовою вартістю активів банківської установи та сумою її зобов'язань, що відображає бухгалтерську величину чистих активів банку. Регулятивний капітал банку – це сукупність основного (1-го рівня) та додаткового (2-го рівня) капіталу, що слугує для покриття ризиків і забезпечення фінансової стійкості банку. Його структура та розмір визначаються Національним банком України, а основним призначенням є захист вкладів та стабільність банківської системи.

Нормативно-правовою основою для обчислення регулятивного власного капіталу банківських установ виступає Закон України «Про банки і банківську діяльність». Відповідно до положень цього нормативного документу власний капітал банку структурується на два рівні: основний і додатковий капітал. До складу основного капіталу входять такі елементи: статутний капітал банку; розкриті резерви, сформовані або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку; емісійні різниці від розміщення акцій понад номінальну вартість; додаткові внески власників у капітал банку; а також фонди для покриття специфічних ризиків. Структура додаткового капіталу банківської установи включає нерозкриті резерви; результати переоцінки активів до справедливої вартості; гібридні фінансові інструменти, що поєднують характеристики власного капіталу та зобов'язань; а також субординовані боргові зобов'язання. Варто зазначити, що Національний банк України наділений повноваженнями визначати додаткові балансові статті для їх включення до складу додаткового капіталу, а також встановлювати критерії та процедури такого включення. У зв'язку з цим додатковий капітал розглядається як менш надійний та якісний порівняно з основним капіталом. Враховуючи зазначену специфіку, регулятором установлено низку обмежень щодо застосування додаткового капіталу при визначенні величини регулятивного капіталу банку [4].

За класифікаційною ознакою джерел формування власний капітал банківської установи диференціюється на кілька ключових компонентів, кожен з яких має специфічну природу виникнення та механізм формування. Статутний капітал є первинним та обов'язковим джерелом власного капіталу, який

формується на етапі створення банку за рахунок внесків засновників і власників відповідно до установчих документів та вимог законодавства щодо мінімального розміру статутного капіталу. Резервний капітал та інші спеціалізовані фонди створюються шляхом систематичних відрахувань від чистого прибутку банку згідно з положеннями законодавства та внутрішньої політики банківської установи і призначені для забезпечення фінансової стійкості та покриття непередбачених витрат. Нерозподілений (накопичений) прибуток формується як результат успішної операційної діяльності банку та являє собою частину чистого прибутку поточного та минулих років, яка за рішенням власників не була розподілена у формі дивідендів, а залишилась у розпорядженні банку для фінансування його розвитку та зміцнення капітальної бази. Емісійний дохід як окреме джерело формування власного капіталу виникає в процесі первинного або додаткового розміщення акцій банку на фондовому ринку, коли ціна реалізації акцій перевищує їх номінальну вартість, внаслідок чого утворюється позитивна емісійна різниця, що збільшує капітальну базу банку без зміни номінального розміру статутного капіталу. Кожне з цих джерел має різну вартість залучення для банку: якщо статутний капітал та емісійний дохід передбачають необхідність виплати дивідендів власникам, то резервний капітал та нерозподілений прибуток є внутрішніми джерелами, які не потребують прямих виплат на користь акціонерів, що робить їх більш привабливими з точки зору мінімізації витрат на підтримання капітальної бази. Розуміння специфіки кожного джерела формування власного капіталу є критично важливим для розробки ефективної стратегії управління капіталом банківської установи та оптимізації його структури з урахуванням співвідношення між вартістю залучення капіталу та необхідністю забезпечення достатнього рівня капіталізації відповідно до регулятивних вимог [2].

Структура власного капіталу банку в Україні має також важливу особливість, пов'язану з формою його формування. Відповідно до вимог чинного вітчизняного банківського законодавства та нормативних актів Національного банку України, формування статутного капіталу та інших елементів власного капіталу банківської установи повинно здійснюватися виключно у грошовій

формі. При цьому дозволяється використання як національної валюти – гривні, так і вільно конвертованих іноземних валют, перелік яких визначається регулятором. Така законодавча вимога має під собою вагоме економічне обґрунтування. По-перше, саме грошова форма капіталу є найбільш ліквідною та універсальною, що дозволяє банку оперативно використовувати капітальні ресурси для здійснення будь-яких видів активних операцій. По-друге, грошова форма капіталу легко піддається об'єктивній оцінці та обліку, що забезпечує прозорість формування капітальної бази та можливість здійснення ефективного нагляду з боку регуляторних органів. Це принципово відрізняє українську практику формування банківського капіталу від підходів, які застосовуються в деяких інших країнах, де дозволяється формування капіталу шляхом внесення матеріальних активів, нематеріальних активів або інших немонетарних форм вкладів. Заборона на внесення до статутного капіталу банку майнових активів спрямована на запобігання можливим зловживанням, пов'язаним із завищенням вартості немонетарних активів, та на забезпечення реальної, а не номінальної капіталізації банківської системи.

Представлена класифікація власного капіталу банківської установи за різноманітними ознаками сприяє поглибленому усвідомленню його економічної природи та багатофункціонального призначення, а також створює підґрунтя для вибору оптимальних інструментів та методів управління капітальною базою банку в умовах динамічного банківського середовища.

1.2 Процес управління власним капіталом банку

В умовах динамічного розвитку банківського сектору України, посилення конкуренції на ринку фінансових послуг та зростання вимог регуляторних органів до фінансової стійкості банківських установ, питання ефективного управління власним капіталом набувають стратегічного значення для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності банків. Ефективне

управління власним капіталом є ключовим чинником, що визначає здатність банку підтримувати оптимальне співвідношення між рівнем прийнятих ризиків та достатністю капіталу для їх покриття, забезпечувати дотримання регулятивних нормативів, максимізувати прибутковість акціонерного капіталу та створювати передумови для довгострокового розвитку банківського бізнесу.

Незважаючи на визнану важливість управління власним капіталом для успішного функціонування банківських установ, у сучасній економічній літературі не існує єдиного усталеного визначення дефініції «управління власним капіталом банку». Різні автори пропонують власні інтерпретації цього поняття, акцентуючи увагу на різних аспектах управлінської діяльності – від вузького трактування як процесу забезпечення дотримання нормативних вимог до капіталу до широкого розуміння як комплексної системи стратегічного управління всіма аспектами формування, розміщення та використання капітальних ресурсів банку. Така множинність підходів зумовлена складністю та багатогранністю самого об'єкта управління – власного капіталу банку, а також різноманітністю цілей та завдань, які ставлять перед собою дослідники при вивченні цієї проблематики. З огляду на відсутність консенсусу щодо трактування цього поняття, виникає об'єктивна необхідність сформулювати власне визначення дефініції «управління власним капіталом банку», яке б враховувало сучасні тенденції розвитку банківської системи, вимоги регуляторного середовища та найкращі практики банківського менеджменту.

Для формулювання комплексного та всеохоплюючого визначення поняття «управління власним капіталом банку» доцільно спершу проаналізувати сутність його складових елементів. Як було встановлено в попередньому підрозділі на основі аналізу численних наукових джерел та нормативно-правових актів, власний капітал банку являє собою сукупність грошових коштів та виражену в грошовій формі частину майна, що належить власникам банківської установи, забезпечує її економічну самостійність і фінансову стійкість, служить джерелом покриття можливих збитків від реалізації банківських ризиків та захисту інтересів вкладників і кредиторів, а також використовується для здійснення банківських операцій з метою отримання прибутку [22]. Це визначення

підкреслює багатофункціональну природу власного капіталу, який одночасно виступає як фінансовий ресурс для здійснення активних операцій, як захисний буфер проти непередбачених втрат, як гарантія виконання зобов'язань перед клієнтами та як база для розрахунку регулятивних нормативів.

Що стосується категорії «управління» в загальному розумінні, то в науці менеджменту під «управлінням розуміють цілеспрямований вплив суб'єкта управління на об'єкт управління з метою досягнення визначених цілей шляхом виконання взаємопов'язаних функцій планування, організації, мотивації та контролю з використанням відповідних методів, інструментів та ресурсів» [41]. Управління є свідомою, цілеорієнтованою діяльністю, спрямованою на приведення стану керованої системи у відповідність до бажаного стану або траєкторії розвитку.

Об'єднуючи ці два ключові поняття та враховуючи специфіку банківської діяльності, можна сформулювати наступне визначення управління власним капіталом банку (рисунок 1.2).

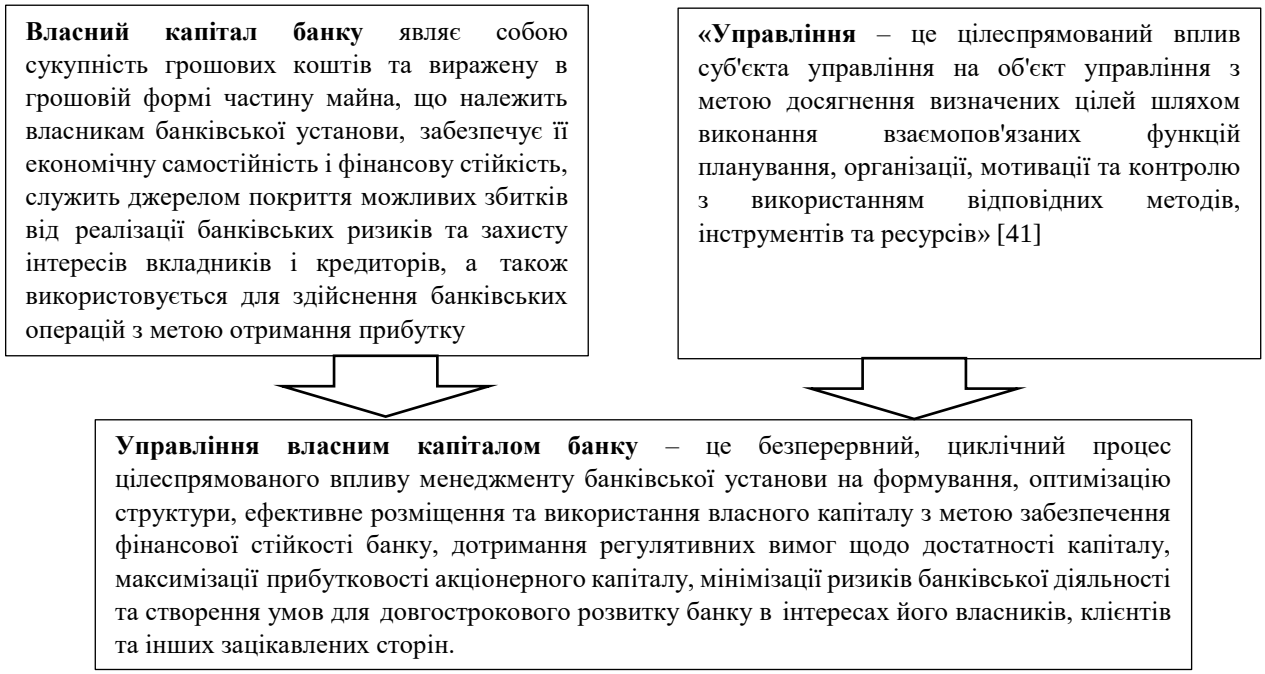

Рисунок 1.2 – Структурно-логічна схема формування поняття управління власним капіталом банку

Джерело: систематизовано автором

Таке визначення підкреслює комплексний характер управління власним

капіталом, яке охоплює всі етапи життєвого циклу капіталу – від його формування через різноманітні джерела до розміщення в активи та використання для генерування доходів, а також передбачає балансування між часто суперечливими цілями максимізації прибутковості та забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки банківської установи.

Управління власним капіталом банку є одним із найважливіших напрямів фінансового менеджменту банківської установи, оскільки саме власний капітал формує основу фінансової стійкості, платоспроможності та конкурентоспроможності банку на ринку фінансових послуг. Розробка ефективного процесу управління власним капіталом вимагає комплексного та системного підходу, що охоплює всі аспекти формування, використання та контролю за капіталом банку. Чітко структурований процес управління дозволяє банку не лише дотримуватися регуляторних вимог щодо достатності капіталу, але й оптимізувати його структуру, забезпечити баланс між ризиком та прибутковістю, а також створити передумови для сталого розвитку установи. Важливість формалізації цього процесу обумовлена необхідністю координації різних підрозділів банку, забезпечення прозорості прийняття управлінських рішень та можливості оперативного реагування на зміни як внутрішнього, так і зовнішнього середовища функціонування банку (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Процес управління власним капіталом банку

Етап процесу	Характеристика
1	2
Аналіз поточного стану власного капіталу	Оцінка структури, обсягу та якості власного капіталу банку, визначення відповідності регуляторним вимогам, аналіз динаміки основних показників капіталу
Визначення потреби у власному капіталі	Розрахунок необхідного обсягу капіталу з урахуванням стратегічних цілей банку, планів розширення діяльності, прогнозованих ризиків та регуляторних вимог
Планування структури та джерел формування капіталу	Розробка оптимальної структури власного капіталу, вибір джерел та способів його нарощування (емісія акцій, реінвестування прибутку, субординований борг тощо)
Оптимізація розподілу капіталу	Ефективний розподіл капіталу між напрямками діяльності банку з урахуванням їх прибутковості та ризикованості, встановлення лімітів використання капіталу |
Управління ризиками, пов'язаними з капіталом	Ідентифікація, оцінка та мінімізація ризиків, що можуть негативно вплинути на величину та якість власного капіталу банку

Кінець таблиці 1.2

1	2
Моніторинг та контроль достатності капіталу	Постійне відстеження показників капіталу, проведення стрес-тестування, контроль дотримання нормативів та внутрішніх лімітів
Оцінка ефективності управління капіталом	Аналіз результативності прийнятих управлінських рішень, розрахунок показників рентабельності капіталу, порівняння з плановими значеннями та показниками конкурентів

Джерело: систематизовано автором на основі [11; 24; 40]

Процес управління власним капіталом банку розпочинається з комплексного аналізу його поточного стану, що є фундаментом для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. На цьому етапі здійснюється детальне дослідження структури власного капіталу банку з розподілом на основний та додатковий капітал відповідно до вимог Basel III та національного регулятора. Особливу увагу приділяють якісним характеристикам елементів капіталу, оцінюючи їх здатність поглинати збитки та підтримувати безперервність діяльності банку в кризових ситуаціях.

Аналіз динаміки власного капіталу передбачає вивчення тенденцій його зміни протягом декількох звітних періодів, виявлення факторів, що вплинули на ці зміни, та оцінку їх сталості у майбутньому. Важливим компонентом цього етапу є розрахунок та аналіз нормативів достатності капіталу, зокрема коефіцієнтів достатності основного, базового та регулятивного капіталу. При цьому необхідно не лише констатувати відповідність чи невідповідність встановленим нормативам, а й оцінити запас міцності банку, тобто наскільки показники капіталу перевищують мінімально необхідні значення.

Крім кількісних показників, на етапі аналізу досліджуються якісні аспекти управління капіталом, включаючи оцінку ефективності існуючих процедур, політик та стратегій. Проводиться порівняльний аналіз показників капіталу банку з показниками основних конкурентів, що дозволяє визначити конкурентну позицію установи. Результати аналізу поточного стану формують інформаційну базу для ідентифікації сильних та слабких сторін у системі управління власним капіталом, а також можливостей та загроз, пов'язаних з капіталом банку [40].

Визначення потреби у власному капіталі є критично важливим етапом, оскільки недостатність капіталу обмежує можливості банку щодо розширення

діяльності та прийняття на себе додаткових ризиків, тоді як надлишковий капітал може свідчити про неефективне його використання та зниження прибутковості для акціонерів. Процес визначення потреби має базуватися на комплексному підході, що враховує як регуляторні вимоги, так і стратегічні цілі банку, специфіку його бізнес-моделі та ризик-профіль.

Розрахунок необхідного обсягу капіталу здійснюється з використанням різних методологічних підходів. Регуляторний підхід передбачає розрахунок мінімально необхідного капіталу відповідно до вимог наглядового органу, зокрема з урахуванням кредитного, ринкового та операційного ризиків за стандартизованим або внутрішнім підходами. Економічний підхід базується на оцінці реальних ризиків, яким підлягає банк, та розрахунку економічного капіталу, необхідного для покриття непередбачених збитків з певним рівнем довіри.

Стратегічний підхід до визначення потреби у капіталі передбачає врахування планів розвитку банку, зокрема цілей щодо збільшення частки ринку, диверсифікації діяльності, впровадження нових продуктів чи виходу на нові географічні ринки. Кожен з цих напрямів вимагає додаткового капіталу як для підтримки зростання активів, так і для покриття нових ризиків, пов'язаних з освоєнням нових сегментів бізнесу. Важливим елементом цього етапу є прогнозування майбутньої структури активів та пасивів банку, оцінка очікуваних доходів та витрат, що дозволяє визначити, яка частина потреби у капіталі може бути покрита за рахунок внутрішніх джерел (реінвестованого прибутку), а яка потребуватиме залучення зовнішнього фінансування.

Планування структури та джерел формування власного капіталу є етапом, на якому визначаються конкретні механізми та інструменти досягнення цільових показників капіталу. Оптимальна структура капіталу повинна забезпечувати баланс між стійкістю банку та вартістю капіталу, а також відповідати вимогам регулятора щодо якості капіталу. Стратегія формування структури капіталу має враховувати переваги та обмеження різних компонентів капіталу, зокрема співвідношення між статутним капіталом, емісійними різницями, резервними фондами, нерозподіленим прибутком та субординованим боргом [11].

Вибір джерел формування капіталу залежить від низки факторів, включаючи поточну структуру власності банку, доступність різних джерел фінансування, їх вартість та вплив на показники прибутковості. Внутрішні джерела формування капіталу, зокрема реінвестування прибутку, є найбільш доступними та не призводять до розмивання частки існуючих акціонерів, проте їх обсяг обмежений рівнем прибутковості банку та потребами в дивідендних виплатах. Зовнішні джерела включають емісію простих та привілейованих акцій, залучення субординованого боргу, конвертацію боргових зобов'язань у власний капітал тощо.

При плануванні емісії акцій необхідно врахувати поточну ринкову кон'юнктуру, готовність інвесторів до придбання акцій банку, потенційний вплив на котирування та контрольний пакет акцій. Публічна емісія може забезпечити значне збільшення капіталу та підвищити ліквідність акцій, але вимагає значних витрат на підготовку та проведення, а також розкриття детальної інформації про діяльність банку. Приватне розміщення акцій серед обмеженого кола інвесторів може бути менш витратним та швидшим способом залучення капіталу, проте обсяг залучених коштів, як правило, буде меншим.

Субординований борг, який може бути зарахований до додаткового капіталу за певних умов, є альтернативним джерелом збільшення капітальної бази банку. Його перевагою є можливість списання процентних витрат, що зменшує податкове навантаження, проте необхідність обслуговування боргу створює додаткові фінансові зобов'язання для банку. Планування структури та джерел формування капіталу має здійснюватися з урахуванням довгострокової перспективи та узгоджуватися із загальною стратегією розвитку банку.

Оптимізація розподілу капіталу між різними напрямками діяльності банку є ключовим елементом ефективного управління, що дозволяє максимізувати віддачу від використання капіталу при прийнятному рівні ризику. Цей етап передбачає встановлення чітких принципів та критеріїв формування капіталу, які мають базуватися на співвідношенні ризику та прибутковості кожного напрямку бізнесу, стратегічній важливості сегментів діяльності та можливостях їх подальшого розвитку.

Важливим аспектом оптимізації розподілу капіталу є встановлення лімітів на використання капіталу окремими підрозділами, продуктовими лініями чи типами операцій. Ці ліміти мають відображати ризик-апетит банку та забезпечувати недопущення концентрації капіталу в окремих, потенційно ризикованих сегментах. Система лімітів повинна бути достатньо гнучкою, щоб дозволяти оперативно реагувати на зміни ринкової ситуації та нові можливості, але водночас достатньо жорсткою, щоб запобігати необґрунтованому прийняттю ризиків.

Процес розподілу капіталу має враховувати не лише поточну прибутковість, але й стратегічну перспективу розвитку різних напрямків діяльності. Крім того, необхідно враховувати ефекти диверсифікації, оскільки оптимальний портфель бізнесів може мати нижчий загальний ризик порівняно з сумою ризиків окремих компонентів.

Управління ризиками, пов'язаними з власним капіталом банку, є невід'ємною складовою процесу управління капіталом і передбачає систематичну діяльність з ідентифікації, оцінки, моніторингу та мінімізації ризиків, що можуть негативно вплинути на обсяг та якість капіталу. До основних ризиків, що загрожують капіталу банку, належать кредитний ризик, ринковий ризик, операційний ризик, ризик ліквідності, стратегічний ризик та ризик репутації, кожен з яких може призвести до значних збитків та зменшення капіталу [7].

Ефективна система управління ризиками вимагає впровадження комплексної методології оцінки ризиків, що включає як кількісні методи (статистичний аналіз, моделювання, стрес-тестування), так і якісні підходи (експертні оцінки, сценарний аналіз).

Інтегрований підхід до управління ризиками передбачає не лише оцінку окремих видів ризиків, але й врахування їх взаємозв'язків та кумулятивного впливу на капітал банку. Це реалізується через впровадження концепції економічного капіталу, який розраховується як обсяг капіталу, необхідний для покриття непередбачених збитків від усіх ризиків з певним рівнем довіри. Порівняння економічного капіталу з доступним регулятивним капіталом

дозволяє оцінити адекватність капіталу банку з точки зору реальних ризиків його діяльності.

Моніторинг та контроль достатності капіталу є безперервним процесом, що забезпечує постійне відстеження відповідності показників капіталу встановленим нормативам та внутрішнім цільовим значенням, а також своєчасне виявлення негативних тенденцій та вжиття коригувальних заходів. Система моніторингу має включати регулярний розрахунок ключових показників капіталу, зокрема нормативів достатності основного, базового та регулятивного капіталу, коефіцієнтів левериджу, показників рентабельності капіталу [39].

Ефективний моніторинг вимагає впровадження автоматизованих систем, що дозволяють в режимі реального часу або з мінімальною затримкою отримувати інформацію про поточний стан капіталу та його компонентів. Це особливо важливо для великих банків з розгалуженою мережею підрозділів та складною структурою активів і операцій. Система моніторингу повинна включати механізми раннього попередження, що автоматично сигналізують про наближення показників капіталу до критичних значень або порушення встановлених лімітів.

Важливою складовою етапу моніторингу є проведення стрес-тестування капіталу, яке дозволяє оцінити стійкість банку до реалізації несприятливих сценаріїв розвитку подій. Стрес-тести мають охоплювати різні типи ризиків та їх комбінації, моделюючи екстремальні, але правдоподібні ситуації, такі як економічна рецесія, різке погіршення якості активів, зміни процентних ставок або валютних курсів, кризи ліквідності тощо. Результати стрес-тестування використовуються для оцінки адекватності капіталу в несприятливих умовах та розробки планів дій на випадок виникнення кризових ситуацій.

Контроль достатності капіталу передбачає не лише відстеження поточних показників, але й їх порівняння з плановими значеннями, показниками попередніх періодів та середньогалузевими індикаторами. Виявлення значних відхилень від планових показників вимагає проведення детального аналізу причин таких відхилень та розробки коригувальних заходів. Система контролю має включати чітко визначені процедури ескалації інформації, що забезпечують

доведення критично важливих даних про стан капіталу до вищого керівництва та ради директорів банку.

Оцінка ефективності управління власним капіталом є завершальним етапом процесу, що дозволяє визначити, наскільки успішно банк досягає поставлених цілей у сфері управління капіталом та які напрямки потребують вдосконалення. Цей етап передбачає комплексний аналіз результатів діяльності банку з точки зору ефективності використання капіталу, порівняння фактичних показників з плановими значеннями, оцінку якості прийнятих управлінських рішень та їх впливу на фінансовий стан установи.

Ключовими показниками оцінки ефективності управління капіталом є індикатори рентабельності власного капіталу (ROE) та рентабельності активів (ROA), які демонструють, наскільки ефективно банк використовує наявний капітал та активи для генерування прибутку. Проте ці показники мають розглядатися не ізольовано, а в контексті ризиків, прийнятих банком для досягнення певного рівня прибутковості. Тому важливим доповненням є показники ризик-скоригованої прибутковості, що враховують обсяг капіталу, необхідний для покриття ризиків діяльності [24].

Порівняльний аналіз показників капіталу та прибутковості з показниками конкурентів дозволяє оцінити конкурентну позицію банку та виявити сфери, де є можливості для покращення. При цьому важливо враховувати специфіку бізнес-моделей різних банків, розміри установ та особливості їх ризик-профілів, що забезпечує коректність порівнянь. Аналіз динаміки показників у часі дозволяє ідентифікувати тренди та оцінити сталість результатів діяльності банку.

Оцінка ефективності має також включати якісні аспекти управління капіталом, зокрема якість стратегічного планування, ефективність організаційної структури управління капіталом, адекватність політик та процедур, рівень корпоративного управління. Проведення регулярних внутрішніх аудитів системи управління капіталом дозволяє виявляти недоліки в організації процесів та вживати заходів щодо їх усунення. Результати оцінки ефективності використовуються для коригування стратегії управління капіталом, удосконалення методології та процедур, а також для розробки

конкретних цілей та завдань на наступний плановий період.

Процес управління власним капіталом банку є комплексним та багатоетапним, кожен елемент якого має критичне значення для забезпечення фінансової стійкості та ефективності діяльності банківської установи. Послідовне виконання всіх етапів цього процесу – від аналізу поточного стану капіталу до оцінки ефективності управління – створює цілісну систему, що дозволяє банку не лише дотримуватися регуляторних вимог, але й оптимізувати використання капіталу для досягнення стратегічних цілей.

Особливість процесу управління власним капіталом полягає в його циклічності та безперервності, оскільки зміни зовнішнього середовища, динаміка бізнесу банку та еволюція регуляторних вимог вимагають постійного перегляду та адаптації управлінських рішень. Кожен етап процесу органічно пов'язаний з іншими та формує замкнений цикл, де результати оцінки ефективності стають вхідними даними для нового витку аналізу та планування. Така циклічність забезпечує безперервне вдосконалення системи управління капіталом та її адаптацію до мінливих умов функціонування банку.

Інтеграція всіх етапів процесу управління власним капіталом у єдину систему створює синергетичний ефект, коли ефективність управління в цілому перевищує суму ефектів від окремих управлінських дій. Це досягається завдяки узгодженості цілей, методів та інструментів на всіх етапах процесу, чіткому розподілу відповідальності між підрозділами банку, впровадженню автоматизованих систем підтримки прийняття рішень.

2 АНАЛІТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ БАНКІВ УКРАЇНИ

2.1 Аналіз власного капіталу банків України за 2022-2024 роки

Власний капітал банківської установи виступає ключовим елементом її фінансової стійкості, забезпечуючи базу для операційної діяльності та створюючи буфер для мінімізації непередбачуваних збитків. В умовах, коли основу банківських операцій складають залучені ресурси клієнтів, адекватність власного капіталу стає критичним фактором підтримання репутації та довіри вкладників. Ефективність політики формування та раціонального використання капітальної бази безпосередньо впливає на спроможність банку залучати додаткові фінансові ресурси та розширювати масштаби діяльності. За умов макроекономічної нестабільності та воєнних викликів питання оптимізації структури банківського капіталу набуває особливої актуальності, адже саме капітал дозволяє суб’єктам господарювання виконувати свої базові функції та протистояти зростаючим ризикам. Формування збалансованої структури капіталу є фундаментом конкурентоспроможності та життєздатності банківського бізнесу, що обумовлює необхідність детального дослідження динаміки та структури капіталу в умовах фінансової невизначеності в Україні [2].

Повномасштабна російська агресія проти України, розпочата у лютому 2022 року, кардинально змінила умови функціонування вітчизняної банківської системи. Воєнний стан створив безпрецедентні виклики для капіталізації банків: руйнування фізичної інфраструктури, масова міграція населення, зупинка діяльності багатьох підприємств-позичальників та загальна економічна рецесія спричинили значне зростання кредитних ризиків та потребу у додаткових резервах. Водночас, банки змушені були одночасно підтримувати безперебійне обслуговування клієнтів, адаптувати бізнес-моделі до воєнних реалій та

зберігати достатній рівень капіталу відповідно до регуляторних вимог. У цих умовах власний капітал банків став не лише індикатором фінансової стабільності, а й стратегічним ресурсом виживання та підтримки економіки країни. Національний банк України вжив низку заходів для підтримки капіталізації банківського сектору, включаючи пом'якшення окремих нормативних вимог та запровадження гнучких механізмів формування резервів, що дозволило банкам зберегти операційну спроможність навіть у найскладніших умовах воєнного часу. Тобто, власний капітал банків України за 2022-2024 роки зазнав значних змін під впливом війни, але загалом банківська система залишається стійкою завдяки стабільному власному капіталу, особливо у державних та іноземних банках. У цей період важливим фактором залишається довіра клієнтів, яка виражається у збільшенні депозитної бази, що, у свою чергу, підтримує власний капітал банків.

Оскільки власний капітал становить невід'ємну частину загальних фінансових ресурсів банківських установ, доцільно здійснити комплексне дослідження динаміки змін та структурного співвідношення ключових компонентів фінансової бази банків України протягом 2022-2024 років. Таке дослідження дозволить виявити тенденції у формуванні ресурсного потенціалу банківського сектору в умовах воєнного стану та оцінити роль власного капіталу в загальній структурі джерел фінансування (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Динаміка та структура основних складових фінансових ресурсів банківських установ України за 2022-2024 роки

Показники	2022 рік		2023 рік		2024 рік		Темп приросту (спаду), %	
	сума, млн грн	питома вага, %	сума, млн грн	питома вага, %	сума, млн грн	питома вага, %	2023 від 2022	2024 від 2023
Власний капітал	215840	9,18	296044	10,05	368687	10,79	+37,16	+24,54
в тому числі статутний капітал	406185	17,27	404615	13,74	405614	11,87	-0,39	+0,25
Зобов’язання	2135838	90,82	2648986	89,95	3047394	89,21	+24,03	+15,04
Всього	2351678	100	2945030	100	3416081	100	+25,23	+15,99

Джерело: систематизовано автором на основі [28; 29; 30]

Власний капітал банківської системи України продемонстрував стійку позитивну динаміку протягом аналізованого періоду, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості банківського сектору навіть в умовах повномасштабної війни. Загальне зростання власного капіталу за 2022-2024 роки склало 152847 млн грн, що становить 70,81% приросту. Детальний аналіз річних змін виявляє такі тенденції: у 2023 році порівняно з 2022 роком зафіксовано збільшення на 80204 млн грн (37,16%), що демонструє значну капіталізацію банківської системи в перший рік повномасштабної війни; у 2024 році порівняно з 2023 роком приріст склав 72643 млн грн (24,54%), що, незважаючи на дещо нижчі темпи зростання порівняно з попереднім роком, все ще свідчить про потужну динаміку нарощування капіталу.

Особливої уваги заслуговує динаміка статутного капіталу як базового елементу власного капіталу банків. У 2023 році спостерігалося його незначне скорочення на 0,39%, що можна пояснити адаптацією банківської системи до кризових умов та можливою реструктуризацією окремих установ. Проте вже у 2024 році статутний капітал відновив зростання на 0,25%, що є позитивним сигналом стабілізації та підтверджує здатність банківської системи не лише протистояти викликам війни, але й розвиватися в нових реаліях.

Частка власного капіталу в загальній структурі пасивів банківської системи демонструє стабільну тенденцію до зростання, що є важливим індикатором підвищення фінансової автономії та стійкості банків: 2022 рік – 9,18%; 2023 рік – 10,05% (зростання на 0,87 п. п.); 2024 рік – 10,79% (зростання на 0,74 п. п.). Така динаміка свідчить про послідовне укріплення капітальної бази банківського сектору, що особливо важливо в умовах підвищених ризиків воєнного часу. Збільшення частки власного капіталу підвищує здатність банків поглинати потенційні збитки та зміцнює довіру вкладників.

Водночас структура фінансових ресурсів банків традиційно залишається орієнтованою на залучені кошти, що відповідає природі банківської діяльності як фінансового посередництва. Зобов'язання формують основу ресурсної бази: 2022 рік – 90,82%; 2023 рік – 89,95%; 2024 рік – 89,21%. Поступове зменшення

частки зобов'язань (на 1,61 п.п. за весь період) є дзеркальним відображенням зростання питомої ваги власного капіталу та свідчить про покращення структури пасивів банківської системи.

Проведений аналіз дозволяє зробити кілька важливих висновків: по-перше, банківська система України продемонструвала значну стійкість і адаптивність в умовах воєнного стану, що підтверджується стабільним зростанням власного капіталу на 70,81% за три роки. Такі показники свідчать про ефективність регуляторних заходів НБУ та внутрішніх механізмів управління ризиками в банках; по-друге , динаміка капіталізації вказує на відновлювальний характер розвитку банківського сектору: після початкового шоку 2022 року система не лише стабілізувалася, але й перейшла до активного нарощування капіталу, що створює основу для кредитування економіки та підтримки відновлення країни; по-третє , поступове покращення структури пасивів через збільшення частки власного капіталу підвищує фінансову стійкість банків, їхню здатність протистояти можливим шокам та забезпечує дотримання регуляторних вимог щодо достатності капіталу; по-четверте, збереження високої частки зобов'язань (близько 89-91%) є природним для банківського бізнесу, проте зростання власного капіталу дозволяє банкам збільшувати обсяги залучених коштів без погіршення показників фінансової стійкості, що створює передумови для кредитної експансії та підтримки економічного зростання в післявоєнний період.

Проведемо аналіз складу та динаміки власного капіталу вітчизняних банків за 2022-2024 роки (таблиці 2.2).

Аналіз даних таблиці 2.2 свідчить про стійку тенденцію до нарощування загальної суми власного капіталу банківської системи України впродовж усього досліджуваного періоду. У 2023 році зростання власного капіталу забезпечувалося переважно трьома ключовими чинниками: збільшенням статті «Резерви та інші фонди банку» на 3 641 млн грн (8,55%), різким зростанням резервів переоцінки на 23 510 млн грн, що становить вражаючі 18 511,81%, а також скороченням непокритих збитків на 55 350 млн грн. Водночас статутний

капітал демонстрував відносну стабільність, що вказує на те, що капіталізація відбувалася не через додаткову емісію акцій, а за рахунок внутрішніх джерел та переоцінки активів.

Таблиця 2.2 – Динаміка власного капіталу вітчизняних банків за 2022-2024 роки

Складові	Абсолютна сума на кінець року, млн. грн			Відхилення абсолютне (+, -)		Темп приросту, %	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2023 до 2022	2024 .до 2023	2023 до 2022	2024 .до 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Статутний капітал	406185	404615	405614	-1570	+999	-0,39	+0,25
Емісійні різниці	14545	14541	15371	-4	+830	-0,03	+5,71
Незареєстрований статутний капітал	835	136	1470	-699	+1334	-83,71	+980,88
Інший додатковий капітал	-3	-25	-2	-22	+23	+733,33	-92,00
Резерви та інші фонди банку	42602	46243	59499	+3641	+13256	+8,55	+28,67
Резерви переоцінки	127	23637	34011	+23510	+10374	+18511,81	+43,89
Непокритий збиток	-248452	-193102	-147278	+55350	+45824	-22,28	-23,73
Всього	215840	296044	368687	80204	72643	+37,16	+24,54

Джерело: систематизовано автором на основі [28; 29; 30]

У 2024 році спостерігається якісно інша картина: зростання власного капіталу мало більш збалансований характер із позитивною динамікою всіх його компонентів. Найбільш вагомий внесок у приріст забезпечили резервні фонди та подальше скорочення збитковості: резерви та інші фонди банку збільшилися на 13256 млн грн (28,67%), резерви переоцінки продовжили зростання на 10374 млн грн (43,89%), а непокритий збиток скоротився на 45824 млн грн. Така динаміка свідчить про перехід банківської системи від стадії кризового управління до стадії планомірного розвитку, коли всі елементи власного капіталу синхронно зміцнюються. Особливо позитивним сигналом є послідовне зменшення непокритих збитків протягом двох років поспіль, що вказує на відновлення прибутковості банківського сектору та ефективність заходів з управління проблемними активами в умовах воєнного стану.

Проведемо аналіз структури власного капіталу вітчизняних банків за 2022-

2024 роки (таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Структура власного капіталу банків України у 2022-2024 роках

Показники	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %	Сума, млн грн	Питома вага, %
	2022 р.		2023 р		2024 р.	
1	2	3	4	5	6	7
Статутний капітал	406185	188,19	404615	136,7	405614	110,02
Емісійні різниці	14545	6,74	14541	4,912	15371	4,17
Незареєстрований статутний капітал	835	0,39	136	0,05	1470	0,40
Інший додатковий капітал	-3	0,001	-25	-0,01	-2	0,001
Резерви та інші фонди банку	42602	19,74	46243	15,62	59499	16,14
Резерви переоцінки	127	0,06	23637	7,98	34011	9,22
Непокритий збиток	-248452	-115,11	-193102	-65,2	-147278	-39,95
Всього	215840	100	296044	100	368687	100

Джерело: систематизовано автором на основі [28; 29; 30]

У структурі власного капіталу вітчизняних банків домінуючу позицію займає статутний капітал, проте його питома вага демонструє стійку тенденцію до зниження: з 188,19% у 2022 році до 136,7% у 2023 році та 110,02% у 2024 році. Така динаміка пояснюється не скороченням абсолютної величини статутного капіталу, а швидшим зростанням інших компонентів власного капіталу, що свідчить про диверсифікацію його структури та зміцнення резервних позицій банків.

Другу за значущістю позицію в структурі власного капіталу посідають резерви та інші фонди банку: у 2022 році їхня частка становила 19,74%, у 2023 році скоротилася до 15,62%, а у 2024 році дещо зросла до 16,14%. Паралельно спостерігається динамічне нарощування резервів переоцінки, які з мінімальних 0,06% у 2022 році зросли до 7,98% у 2023 році та 9,22% у 2024 році, що відображає активну переоцінку банківських активів у відповідь на зміну ринкових умов та валютних курсів.

Збільшення питомої ваги резервів у 2023 та 2024 роках безпосередньо пов'язане з посиленням резервування під ризикові операції в умовах війни. Банківські установи суттєво наростили резерви під кредитні операції у зв'язку зі значним зростанням частки непрацюючих кредитів (NPL) у кредитному портфелі практично всіх банків на початку повномасштабного вторгнення. Водночас позитивною тенденцією є послідовне скорочення частки непокритих збитків у структурі власного капіталу: у 2023 році порівняно з 2022 роком вона знизилася на 49,91 п.п., а у 2024 році порівняно з 2023 роком – ще на 25,25 п.п., що свідчить про відновлення прибутковості та покращення якості управління проблемними активами.

Попри повномасштабну воєнну агресію росії, переважна більшість вітчизняних банків зберігає високий рівень капіталізації. Більше того, з початку 2023 року спостерігається тенденція до активного нарощування власного капіталу, яка продовжилася і у 2024 році. Це пояснюється кількома взаємопов'язаними факторами. По-перше, напередодні повномасштабного вторгнення банківська система накопичила значні резерви капіталу завдяки зваженій регуляторній політиці НБУ, що створило потужну подушку безпеки для покриття кризових втрат. По-друге, незважаючи на складні умови функціонування, банки демонструють стабільну прибутковість протягом усього періоду воєнного стану, що дозволяє капіталізувати прибуток та зміцнювати фінансову базу. По-третє, трансформація структури активів відіграла позитивну роль: кредитний портфель, який потребує значного резервування капіталу, скоротився, натомість істотно зросла частка безризикових інструментів, передусім державних цінних паперів, що знижує загальний рівень ризику та вимоги до капіталу [24].

Таким чином, незважаючи на зростання кредитних ризиків у воєнний період, банківська система України не стикається з критичним дефіцитом капіталу. Навпаки, показники достатності капіталу залишаються на комфортному рівні, що підтверджує ефективність антикризового управління та свідчить про збереження фінансової стійкості банківського сектору навіть в

екстремальних умовах функціонування.

У 2023 та 2024 роках банки з найбільшим капіталом в Україні – це насамперед державні установи: АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АБ «Укргазбанк» та АТ «Укрексімбанк». Дані банківські установи мають значну частку в банківській системі України і їхня стабільність є ключовим фактором надійності системи загалом. За даними 2024 року, до 10 банків України з найбільшим власним капіталом увійшли: АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АТ «Райффайзен Банк», АТ «ПУМБ», АТ «УКРСИББАНК», АТ «ОТП БАНК», АБ «УКРГАЗБАНК», АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК», АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК», АТ «Укрексімбанк» (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Десять банків України з найбільшим власним капіталом у 2024 році

Банк	2023 рік, тис. грн	2024 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення, тис. грн	Темп приросту, %
1. АТ КБ «ПриватБанк»	84844652	99143853	14299201	16,85
2. АТ «Ощадбанк»	28708868	34610880	5902012	20,56
3. АТ «Райффайзен Банк»	21834570	27987742	6153172	28,18
4. АТ «ПУМБ»	17389772	22192573	4802801	27,62
5. АТ «УКРСИББАНК»	17324412	21369725	4045313	23,35
6. АТ «ОТП БАНК»	15819021	20609273	4790252	30,28
7. АБ «УКРГАЗБАНК»	11245651	16209889	4964238	44,14
8. АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»	11571440	15351058	3779618	32,66
9. АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	8981278	13185964	4204686	46,82
10. АТ «Укрексімбанк»	7371438	11369680	3998242	54,24

Джерело: систематизовано автором на основі [Показники]

Таким чином у 10 банків України з найбільшим власним капіталом у 2023 та 2024 роках увійшли чотири державні банки (АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Ощадбанк», АБ «УКРГАЗБАНК», АТ «Укрексімбанк»), чотири банки з іноземним капіталом (АТ «Райффайзен Банк», АТ «УКРСИББАНК», АТ «ОТП БАНК», АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК») та два з приватним капіталом (АТ «ПУМБ», АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК»).

«Національний банк України оновив вимоги до структури капіталу банків відповідно до норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих

актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших питань функціонування банківської системи» (№1587-IX від 30 червня 2021 року) [34]. Ці норми визначають запровадження для банків нової (трирівневої) структури капіталу з 05 серпня 2024 року» [26].

Регулятивний капітал банків тепер складається з трьох рівнів замість двох:

– основний капітал першого рівня – найякісніша складова, яка включає прибутки минулих та поточного року (зареєстрований статутний капітал, додаткові внески акціонерів, фінансову допомогу від акціонерів, прибуток, спрямований на збільшення статутного капіталу та розкриті резерви (емісійні різниці (емісійний дохід), резервні фонди, створені відповідно до законодавства України);

– додатковий капітал першого рівня – це ті ж резерви, які створюються за рахунок нерозподіленого прибутку та розкриваються у фінансовій звітності, такі як емісійні різниці;

– капітал другого рівня – складається з додаткових резервів, резервів під невизначені ризики, результатів переоцінки основних засобів та інших фондів банку.

«З 5 серпня 2024 року вітчизняні банки перейшли не тільки на трирівневу структуру капіталу, але й на нові нормативи його достатності із застосуванням низки перехідних положень, зокрема поетапного графіка досягнення мінімального значення нормативу достатності регулятивного капіталу, а саме:

– з 5 серпня 2024 року до 31 грудня 2024 року – у розмірі не менше ніж 8,5%;

– з 1 січня 2025 року до 30 червня 2025 року – не менше ніж 9,25%;

– з 1 липня 2025 року – не менше ніж 10%» [27].

Перехід банківських установ на оновлену структуру капіталу призвів до збільшення його найбільш якісного компонента – основного капіталу першого рівня. Це відбулося завдяки додаванню накопичених прибутків, які раніше здебільшого враховувалися в капіталі нижчих категорій, а також завдяки відображенню неперевіреного аудитом проміжного прибутку згідно з перехідними нормами. Наразі банківський капітал є достатнім для покриття основних ризиків.

Незважаючи на деяке уповільнення банківської діяльності через збільшене податкове навантаження, запроваджені перехідні норми уможливлюють подальше розширення кредитування банками. Сформований капітальний резерв сприятиме виконанню банками мінімальних капітальних вимог у майбутньому, включаючи підтримку буферів збереження капіталу та системної значущості, впровадження яких буде вирішено після проведення оцінки стійкості окремих банків і банківської системи загалом у 2025 році.

Для оцінювання поточного рівня капіталізації вітчизняних банківських установ центральний банк визначив такі нормативи достатності капіталу: норматив мінімального розміру регулятивного капіталу (Н1), норматив адекватності регулятивного капіталу (Н2) та норматив адекватності основного капіталу (Н3), які діяли до 31 серпня 2024 року включно. З 1 вересня 2024 року було запроваджено нові нормативи: норматив достатності регулятивного капіталу (НРК), норматив достатності капіталу 1 рівня (НК1) та норматив достатності основного капіталу 1 рівня (НОК1), а норматив «Розмір регулятивного капіталу» (Н1) залишився діючим. Розглянемо докладніше ключові показники капіталізації банківських установ України протягом 2022–2024 років (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Динаміка нормативів адекватності капіталу по системі банків України за 2022-2024 роки

Показники	Величина показників				
	01.01.2023	01.01.2024	01.08.2024	01.09.2025	01.01.2025
1	2	3	4	5	6
Регулятивний капітал (Н1), млн грн	211091,1	258340,6	295767,1	244459,3	268813,1
Норматив достатності (адекватності регуля-тивного капіталу) (Н2) (не менше 10%)	19,68	21,07	19,85	-	-
Норматив достатності основного капіталу (Н3) (не менше 7%)	13,12	12,24	11,96	-	-
Норматив достатності регулятивного капіталу ($Н_{РК}$) (з 1.09. 2024 р. не менше 8,5%) (з 1.01. 2025 р. не менше 9,25%)	-	-	-	16,15	17,35

Кінець таблиці 2.5

1	2	3	4	5	6
Норматив достатності капіталу 1 рівня ($Н_{К1}$) (не менше 7,5%)	-	-	-	15,72	16,92
Норматив достатності основного капіталу 1 рівня ($Н_{ОК1}$) (не менше 5,625%)	-	-	-	15,71	16,92

Джерело: систематизовано автором на основі [13]

За аналізований період банківська система України дотримувалася мінімальних вимог щодо достатності капіталу на всіх рівнях.

Нормативне значення нормативу «Розмір регулятивного капіталу» (Н1) протягом 2022-2024 років залишалося незмінним – не менше 200 млн грн і продовжує діяти дотепер. Усі вітчизняні банки протягом аналізованого періоду виконували норматив Н1, тобто мали регулятивний капітал не менше 200 млн грн [43]. У 2023 та 2024 роках спостерігається поступове зростання регулятивного капіталу, тільки у 2022 році, навпаки, спостерігалося його скорочення, що є характерною ознакою кризової ситуації, але в контексті банківської системи ця зміна була незначною і пов'язана з воєнним станом в країні. Дотримання встановлених вимог до капіталу забезпечує можливість виконання його основної функції – оперативного покриття збитків, що виникають унаслідок реалізації ризиків, властивих банківській діяльності.

Впровадження оновленої структури капіталу є ще одним важливим кроком у процесі приведення нормативно-правової бази Національного банку щодо регулювання банківської діяльності у відповідність до стандартів Європейського Союзу [12].

Таким чином, можна констатувати, що вітчизняні банківські установи продовжують зміцнювати свою капітальну базу. Найдинамічніше зростання цих показників спостерігалося протягом 2023 року. Ключовим чинником таких позитивних тенденцій стало збереження прибутковості банківським сектором, попри всі виклики воєнного часу. Отримані банками прибутки здебільшого залишалися в їхньому розпорядженні через заборону на виплату дивідендів,

винятком з якої є лише банки з державною участю.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що незважаючи на повномасштабну воєнну агресію росії проти нашої держави, переважна більшість вітчизняних банківських установ зберігають високий рівень капіталізації. Іншими словами, навіть в умовах війни та зростання кредитних ризиків недостатність капіталу вітчизняних банківських установ не становить суттєвої загрози, оскільки рівень платоспроможності банківської системи в умовах воєнного стану демонструє тенденцію до зростання.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

АТ КБ «ПриватБанк» є найбільшою банківською установою України та володіє статусом системно важливого банку, що підкреслює його критичну роль у забезпеченні фінансової стабільності та економічного розвитку держави. Відповідно до сучасної бізнес-моделі, банк концентрує свої зусилля на трьох ключових сегментах ринку: роздрібному банкінгу для населення, комплексному фінансовому обслуговуванні представників малого та середнього підприємництва, а також наданні спеціалізованих банківських продуктів для великих корпоративних структур.

Історичною віхою в діяльності установи став 2016 рік, коли банк було націоналізовано для збереження стабільності фінансової системи країни. З 2019 року єдиним власником 100% акцій АТ КБ «ПриватБанк» виступає Українська держава, представлена Кабінетом Міністрів України, що законодавчо закріплює його статус стратегічно важливого об'єкта національної економічної інфраструктури.

Унікальною особливістю ПриватБанку є його позиція беззаперечного новатора у сфері цифрової трансформації банківських послуг в Україні. Банк поступово впроваджує передові технологічні рішення, активно розвиває

екосистему онлайн-сервісів та мобільного банкінгу, що забезпечує йому репутацію лідера діджиталізації у фінансовому секторі країни. Потужна технологічна інфраструктура та фокус на максимальній зручності для користувачів дозволяють банку утримувати домінуючі позиції на вітчизняному ринку фінансових послуг.

Масштаби діяльності банку вражають: станом на кінець 2024 року клієнтська база охоплює понад 18 мільйонів активних користувачів серед фізичних осіб та близько 910 тисяч бізнес-клієнтів [38]. Банк володіє найбільш розгалуженою мережею фізичних точок обслуговування серед усіх банківських установ України. Згідно з даними Державного реєстру банків, станом на 31 грудня 2024 року інфраструктура банку налічує 1175 відокремлених підрозділів, що включають 9 філій, 1 представництво та 1165 відділень різноманітних класифікаційних категорій, серед яких 68 тимчасово призупинили операційну діяльність через воєнні дії.

Рівень довіри клієнтів до АТ «ПриватБанк» демонструє стійку динаміку зростання, що підтверджується суттєвим збільшенням обсягів коштів на клієнтських рахунках – приріст за рік перевищив 10%. Такі показники свідчать про високу репутацію банку та впевненість населення і бізнесу у його надійності навіть в умовах триваючого воєнного стану.

Фінансові результати діяльності АТ КБ «ПриватБанку» характеризуються стабільністю та відображають стратегічну спрямованість на довгострокове зростання і здатність генерувати прибуток навіть у найнесприятливіших умовах функціонування фінансового сектору. Попри виклики воєнного часу, банківська установа не згортає програми кредитування малого та середнього бізнесу, активно підтримуючи процеси економічного відновлення та зміцнюючи продовольчу безпеку нашої держави через фінансування аграрного сектору.

Метою комплексного аналізу фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2022-2024 років є всебічне оцінювання результативності роботи банку, визначення рівня його фінансової стійкості, показників рентабельності та ступеня впливу на розвиток національної економіки. Такий аналіз дозволяє ідентифікувати домінуючі тенденції у розвитку банківської

установи, кількісно оцінити вплив зовнішніх чинників (особливо наслідків повномасштабної війни) на ключові показники діяльності та сформувати обґрунтовану базу для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Методологічною основою дослідження фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» стало проведення вертикального та горизонтального аналізу структури та динаміки активів балансу банку протягом 2022-2024 років, що дозволяє виявити структурні зміни та тренди розвитку найбільшої банківської установи країни (таблиці А.1 та А.2, додаток А).

На підставі даних таблиці А.1 можна констатувати, що загальна величина активів АТ КБ «ПриватБанк» у 2023 році зросла порівняно з 2022 роком на 136939264 тис. грн, що становить 24,91%, а у 2024 році порівняно з 2023 роком відбулося подальше збільшення на 85221739 тис. грн. Така позитивна динаміка свідчить про стійке нарощування масштабів діяльності банку та зміцнення його ресурсної бази навіть в умовах воєнного стану.

Найсуттєвіші структурні зміни у складі активів банку протягом 2023 року порівняно з 2022 роком відбулися за такими статтями: «Грошові кошти та їх еквіваленти» продемонстрували зростання на 39081328 тис. грн, що еквівалентно 96,34%, «Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю» збільшилися на 33555956 тис. грн (33,47%), а стаття «Кредити та заборгованість клієнтів» зросла на 24282512 тис. грн (34,03%). У 2024 році ключовими драйверами зростання сукупних активів банку стали наступні позиції: «Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід» збільшилися на 32769477 тис. грн, «Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток» зросли на 21361441 тис. грн (22,34%), а «Грошові кошти та їх еквіваленти» продемонстрували приріст на 11473585 тис. грн (14,41%).

Динаміка кредитного портфеля банку характеризується неоднорідністю протягом аналізованого періоду. Упродовж 2022-2023 років спостерігалося стабільне нарощування обсягів кредитування: у 2023 році порівняно з попереднім періодом кредитний портфель збільшився на 34,03%, досягнувши позначки 95637763 тис. грн, при цьому його питома вага в структурі активів банку зросла на 0,95 процентного пункту до 13,93%. Це свідчить про активізацію

кредитної діяльності банку та відновлення попиту на позикові ресурси з боку клієнтів. Проте у 2024 році тенденція змінилася: обсяг кредитів та заборгованості клієнтів скоротився порівняно з 2023 роком на 2910607 тис. грн (3,88%), що може бути пов'язано з посиленням кредитних ризиків в умовах триваючої війни та більш консервативним підходом банку до оцінки кредитоспроможності позичальників.

Водночас спостерігається значне нарощування інвестиційного портфеля банку, що відображає трансформацію структури активів у бік менш ризикових інструментів. Таке стратегічне рішення пояснюється тим, що цінні папери, зокрема державні, характеризуються нижчим рівнем ризику порівняно з кредитними операціями, хоча й забезпечують дещо меншу прибутковість. Станом на 1 січня 2025 року портфель інвестиційних цінних паперів АТ КБ «ПриватБанк» на 89,98% складався з облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), які класифікуються як високоякісні активи з мінімальним ступенем ризику [38]. Така структура інвестиційного портфеля дозволяє банку одночасно підтримувати державу у фінансуванні бюджетних потреб в умовах війни та забезпечувати стабільний дохід при мінімізації кредитних ризиків.

Варто також звернути увагу на позитивну динаміку статті «Основні засоби», яка демонструє стійке зростання протягом усього аналізованого періоду: у 2023 році порівняно з 2022 роком відбулося збільшення на 72314 тис. грн, або на 1,09%, а у 2024 році порівняно з 2023 роком приріст склав 455690 тис. грн, або 6,81%. Це свідчить про цілеспрямовані інвестиції банку в оновлення та розширення матеріально-технічної бази, модернізацію відділень, впровадження сучасного обладнання та технологічної інфраструктури. Такі капітальні вкладення є стратегічно важливими для підтримання конкурентоспроможності банку, покращення якості обслуговування клієнтів та забезпечення безперебійної роботи в умовах воєнного стану.

Загалом, аналіз динаміки активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки свідчить про адаптивність банку до викликів воєнного часу, балансування між необхідністю підтримки кредитування реального сектору економіки та мінімізацією ризиків через нарощування портфеля державних цінних паперів, а також стратегічну орієнтацію на довгостроковий розвиток через інвестиції в

основні засоби.

Дослідивши інформацію, представлену в таблиці А.2 (додаток А), можна ідентифікувати ключові особливості структурної композиції активів АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2022-2024 років. Домінуючу позицію в структурі активів банку стабільно займають цінні папери, питома вага яких протягом аналізованого періоду залишалася практично незмінною: 44,42% у 2022 році, 44,46% у 2023 році та 44,43% у 2024 році.

Збереження високої концентрації цінних паперів у структурі активів банку в умовах воєнного стану має логічне пояснення, пов'язане з трансформацією ризик-профілю банківської діяльності. В умовах підвищеної невизначеності та зростання ймовірності реалізації кредитних ризиків, менеджмент банку обрав стратегію переорієнтації на операції з активами, що характеризуються мінімальним рівнем ризику. Такий консервативний підхід до управління активами дозволяє банку забезпечувати стабільність діяльності та захищати капітал від потенційних втрат, навіть ціною деякого зниження прибутковості порівняно з кредитними операціями.

Суттєву роль у структурі активів відіграють також фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток, хоча їх питома вага демонструє тенденцію до скорочення протягом досліджуваного періоду. У 2022 році ці активи становили 17,41% від загальної суми, у 2023 році їх частка знизилася до 14,62%, а у 2024 році склала 14,34%. Незважаючи на поступове зменшення, ці інструменти залишаються важливим компонентом активів банку, забезпечуючи диверсифікацію портфеля та можливості для отримання додаткового доходу.

Питома вага кредитів та заборгованості клієнтів у загальній сумі активів є відносно помірною: 12,98% станом на 2022 рік, 13,93% у 2023 році та 15,16% у 2024 році. Така обмежена частка кредитного портфеля пояснюється кількома взаємопов'язаними чинниками. По-перше, в умовах воєнного стану суттєво посилюються кредитні ризики через погіршення фінансового стану позичальників, зростання ймовірності дефолтів та збільшення проблемної заборгованості. По-друге, наявність досить значної частки непрацюючих кредитів у кредитному портфелі АТ КБ «ПриватБанк», успадкованих ще з

докризових періодів, обмежує можливості для агресивної експансії кредитування. За таких обставин банк дотримується виваженої кредитної політики. Варто зазначити, що навіть за умови відносно невеликої питомої ваги кредитів у структурі активів, спостерігається поступове зростання цього показника протягом 2022-2024 років (з 12,98% до 15,16%), що може свідчити про обережну активізацію кредитної діяльності та поступову адаптацію банку до роботи в нових умовах.

Отже, структура активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки характеризується високою диверсифікацією та орієнтацією на інструменти з контрольованим рівнем ризику, що є раціональною стратегією в умовах триваючої війни та економічної нестабільності. Переважання цінних паперів та фінансових активів за справедливою вартістю над кредитним портфелем демонструє прагнення банку до збалансованого управління співвідношенням між прибутковістю та ризиком.

Для формування комплексного уявлення про фінансовий стан банку доцільно здійснити детальне дослідження пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки (таблиці А.3 та А.4, додаток А).

Протягом досліджуваного періоду спостерігається стійка тенденція до нарощування загальної суми пасивів АТ КБ «ПриватБанк», що свідчить про активне залучення ресурсів та розширення масштабів діяльності банківської установи. Зокрема, у 2023 році у порівнянні з 2022 роком загальна сума пасивів зросла на 136939264 тис грн, що у відносному вираженні становить 24,91%. У 2024 році порівняно з 2023 роком, темпи приросту пасивів дещо сповільнилися, але залишилися на позитивному рівні – збільшення склало 85221739 тис грн, або 12,41% у відносному вираженні. Уповільнення темпів зростання можна пояснити певною стабілізацією фінансового стану банку після періоду інтенсивного розвитку, а також досягненням оптимальних показників ресурсної бази для забезпечення поточної операційної діяльності.

Основним драйвером зростання загальної суми пасивів АТ КБ «ПриватБанк» виступали саме зобов'язання банку, які демонстрували стабільне нарощування протягом всього аналізованого періоду. Ця тенденція є типовою для банківського сектору, оскільки залучені кошти становлять основу ресурсної

бази для здійснення активних операцій та отримання прибутку від основної діяльності.

Ключову роль у структурі зростання зобов'язань відіграла стаття «Кошти клієнтів», яка є найбільш значущою компонентою пасивів будь-якої комерційної банківської установи. У 2023 році порівняно з 2022 роком обсяг коштів клієнтів збільшився на 84815143 тис. грн, що у відсотковому відношенні становить 18,24%. Це зростання свідчить про зміцнення депозитної бази банку та підвищення рівня довіри населення і юридичних осіб до АТ КБ «ПриватБанк» як надійного партнера для зберігання та обслуговування грошових коштів. У 2024 році тенденція зростання коштів клієнтів збереглася, хоча і з дещо меншою інтенсивністю – приріст склав 61879462 тис грн, або 11,26% у відносному вираженні. Уповільнення темпів приросту клієнтських коштів пов'язане з декількома факторами, зокрема загальною стабілізацією депозитної бази після періоду активного залучення, можливим перерозподілом коштів клієнтів між різними фінансовими інструментами, а також досягненням певного рівня насиченості ринку банківських послуг.

Окремої уваги заслуговує аналіз динаміки власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк», який є критично важливим показником фінансової стійкості та здатності банку протистояти можливим фінансовим ризикам. Протягом 2022-2024 років спостерігалася стабільна позитивна тенденція щодо нарощування власного капіталу банківської установи, що характеризується як надзвичайно позитивний сигнал для всіх стейкхолдерів.

Збереження позитивних темпів зростання як зобов'язань, так і власного капіталу створює передумови для подальшого розширення масштабів діяльності АТ КБ «ПриватБанк», підвищення його конкурентоспроможності на ринку банківських послуг та зміцнення позицій як одного з провідних банків України. Водночас банку важливо продовжувати політику диверсифікації джерел фінансування, підтримання оптимального балансу між залученими та власними коштами, а також забезпечення достатнього рівня капіталізації відповідно до вимог національного регулятора та міжнародних стандартів банківської діяльності.

Для формування комплексного уявлення про фінансовий стан банку детально проаналізуємо динаміку доходів, витрат та фінансового результату АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки (таблиця А.5, додаток А).

Протягом 2021-2023 років, незважаючи на виклики, спричинені воєнним станом в Україні, банк демонстрував стабільні позитивні фінансові результати діяльності. Фінансові показники банку у 2023 році характеризувалися значним покращенням: прибуток до оподаткування зріс майже удвічі порівняно з 2022 роком і становив 72765 млн грн, тоді як чистий прибуток збільшився на 25,06%, досягнувши рівня 37765 млн грн. У 2024 році банк продемонстрував історично найвищий чистий прибуток у розмірі 40140 млн грн, що перевищує показник попереднього року на 2376 млн грн або на 6,29%. Особливо примітним є той факт, що за абсолютною величиною цей результат становить 43% від сукупного прибутку до оподаткування всієї банківської системи України за 2024 рік, що підтверджує домінуючу позицію банку на вітчизняному фінансовому ринку.

Прибуток до оподаткування також демонструє стійку позитивну динаміку: у 2024 році він досяг рівня 80004 млн грн, що на 8239 млн грн (11,32%) перевищує показник попереднього періоду. Аналогічно до минулого року, значна частина прибутку до оподаткування була спрямована на виконання фіскальних зобов'язань перед державою у вигляді податку на прибуток та виплату дивідендів акціонерам, тоді як залишкова частина інвестована у стратегічні напрями розвитку банку, зокрема модернізацію та розширення банківських сервісів, нарощування кредитного портфеля та активну участь у підтримці економічного відновлення України в умовах воєнного часу. Така політика розподілу прибутку свідчить про збалансований підхід менеджменту банку до забезпечення як поточної прибутковості для акціонерів, так і довгострокової стійкості та конкурентоспроможності фінансової установи.

«За підсумками 2024 року банк має достатній рівень капіталу з урахуванням поточних вимог Національного Банку України. Регулятивний капітал банку на кінець 2024 року становить 59,9 млрд грн, а норматив адекватності регулятивного капіталу 14,96% (при нормі >10%). Всі нормативні показники ліквідності банку перевищують норми, встановленні НБУ. Так, на 31

грудня 2024 року коефіцієнт покриття ліквідністю складав 349,46% за всіма валютами (LCRBB) та 306,38% в іноземній валюті (LCRIB) при встановленому НБУ значенні нормативу не менше 100%» [38].

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки свідчить про високу операційну ефективність банку та його спроможність успішно функціонувати в умовах кризових викликів. Банківська установа продемонструвала значну адаптивність до мінливого зовнішнього середовища, стресостійкість фінансової системи та результативність управлінських рішень. Навіть за умов воєнного стану та економічної нестабільності банк зберіг стабільність операційної діяльності, що підтверджує його статус надійної фінансової інституції національного масштабу.

Стратегічні пріоритети АТ КБ «ПриватБанк» орієнтовані на комплексну підтримку економічного потенціалу держави через цільове кредитування пріоритетних галузей, розвиток критичної інфраструктури та активне сприяння малому і середньому бізнесу. Банк планує посилити конкурентні позиції шляхом цифровізації банківських процесів, розширення продуктової лінійки та підвищення рівня соціальної відповідальності. Реалізація визначених стратегічних напрямів дозволить установі не лише адаптуватися до сучасних викликів, а й забезпечити сталий розвиток, генерувати нові можливості для економічного зростання та зміцнити фінансову стабільність національної економіки України.

3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

Дослідження питання управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк» є особливо актуальним у контексті сучасних викликів, що постали перед банківською системою України. Після націоналізації банку у 2016 році та в умовах триваючої повномасштабної війни, ефективне управління власним капіталом набуває критичного значення для забезпечення фінансової стійкості найбільшого банку країни. Власний капітал виступає основним буфером для покриття потенційних збитків, гарантує платоспроможність та можливість підтримувати кредитування реального сектору економіки навіть в умовах кризи. Враховуючи, що АТ КБ «ПриватБанк» обслуговує понад 20 мільйонів клієнтів і його частка у банківській системі становить близько 30% за активами, оптимізація структури та використання власного капіталу безпосередньо впливає на стабільність всієї фінансової системи держави.

Крім того, актуальність дослідження посилюється необхідністю дотримання міжнародних стандартів капіталізації (Basel III/IV) та вимог Національного банку України щодо достатності капіталу. В сучасних умовах розвитку фінансового ринку ефективна стратегія управління власним капіталом банку має забезпечити баланс між дотриманням нормативів регулятора, максимізацією рентабельності капіталу та збереженням запасу фінансової міцності для протистояння системним ризикам. Аналіз практики управління капіталом АТ КБ «ПриватБанк» дозволить виявити резерви підвищення ефективності, оптимізувати співвідношення між власними та залученими коштами, а також розробити рекомендації щодо посилення фінансової стійкості банку в довгостроковій перспективі.

Окремої уваги заслуговує аналіз динаміки власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк», який є критично важливим показником фінансової стійкості та здатності банку протистояти можливим фінансовим ризикам. Протягом 2022-2024 років спостерігалася стабільна позитивна тенденція щодо нарощування

власного капіталу банківської установи (таблиці 3.1).

Таблиця 3.2 – Динаміка власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Статті пасивів	Абсолютна сума на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення (+,-), тис грн		Темп приросту (спаду), %	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
Власний капітал							
Статутний капітал	206059744	206059744	206059744	-	-	-	-
Емісійні різниці	22690	22690	22690	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	11448539	12958438	14846672	+1509899	+1888234	+13,19	+14,57
Резерви переоцінки	-2993739	10432374	14732494	+13426113	+4300120	-448,47	+41,22
Непокритий збиток	-156748415	-144628594	-136517747	-12119821	-8110847	-7,73	-5,61
Власний капітал	57788819	84844652	99143853	+27055833	+14299201	+46,82	+16,85

Джерело: систематизовано автором на основі [28; 29; 30]

У 2023 році відбулося найбільш інтенсивне зростання власного капіталу – на 46,82% порівняно з попереднім роком. Такий значний приріст свідчить про суттєве покращення фінансових результатів діяльності банку та ефективну політику управління капіталом. Це зростання зумовлене комбінацією факторів, включаючи отримання значного операційного прибутку, реалізацію стратегії капіталізації прибутків, а також переоцінкою окремих статей активів та зобов'язань відповідно до змін ринкової кон'юнктури.

У 2024 році порівняно з 2023 роком темпи приросту власного капіталу дещо знизилися до 16,85%. Уповільнення темпів зростання є природним процесом після періоду особливо інтенсивного розвитку та пов'язане з виходом показників капіталізації на більш стабільний рівень, а також з необхідністю підтримання оптимального балансу між накопиченням капіталу та його використанням для розвитку бізнесу.

Важливою особливістю структури власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» протягом всього аналізованого періоду залишається наявність непокритого

збитку у складі капіталу. Проте надзвичайно позитивною тенденцією є послідовне зменшення непокритого збитку з кожним роком за рахунок отримання стабільного операційного прибутку від основної діяльності банку. У 2023 році порівняно з 2022 роком сума непокритого збитку зменшилася на 12119821 тис грн або на 7,73%, у 2024 році порівняно з 2023 роком – 8110847 тис. грн або на 5,61%. Така динаміка свідчить про ефективність антикризового управління, успішну реалізацію стратегії відновлення прибутковості та поступове подолання наслідків попередніх збиткових періодів діяльності.

Варто відзначити, що статутний капітал банківської установи протягом всього періоду 2022-2024 років залишався незмінним і становив 206059744 тис. грн. Стабільність статутного капіталу може свідчити про відсутність необхідності в додатковій докапіталізації з боку власників, що підтверджує достатність власних джерел фінансування для забезпечення розвитку банку та виконання нормативних вимог регулятора щодо достатності капіталу.

Проведемо аналіз структури власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Структура власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Статті пасиву	Питома вага, %			Зміна питомої ваги (+, -)	
	2022	2023	2024	2023 до 2022	2024 до 2023
Статутний капітал	356,57	242,87	207,84	-113,71	-35,03
Емісійні різниці	0,04	0,03	0,02	-0,01	0,00
Резервні та інші фонди банку	19,81	15,27	14,97	-4,54	-0,30
Резерви переоцінки	-5,18	12,30	14,86	17,48	2,56
Непокритий збиток	-271,24	-170,46	-137,70	100,78	32,77
Власний капітал	100	100	100	-	-

У структурі власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» протягом аналізованого періоду найбільшу частку займав статутний капітал (акціонерний капітал): у 2022 році становив 356,57%, у 2023 році – 242,87%, у 2024 році – 207,84%. Таким чином, частка статутного капіталу зменшується з кожним роком,

однак в абсолютному виражені дана складова власного капіталу є незмінною протягом аналізованого періоду. Зменшення питомої ваги статутного капіталу при незмінній абсолютній величині свідчить про загальне зростання власного капіталу банку та поступове поліпшення його структури за рахунок інших складових.

Водночас протягом 2022-2024 років значну частку у структурі власного капіталу банку займав непокритий збиток (від'ємне значення нерозподіленого прибутку), а саме: у 2022 році – 271,24%, у 2023 році – 170,46%, у 2024 році – 137,70%. Позитивною тенденцією є послідовне скорочення частки непокритих збитків, що зменшилася на 100,78 п.п. у 2023 році порівняно з 2022 роком та ще на 32,77 п.п. у 2024 році порівняно з 2023 роком. Це свідчить про поступове відновлення фінансової стійкості банку після докапіталізації та про ефективність заходів щодо оздоровлення фінансового стану. Наявність значного обсягу непокритих збитків, які перевищують 100% власного капіталу, є наслідком масштабної «очистки» балансу після націоналізації у 2016 році та формування резервів під проблемні активи.

Резервні та інші фонди банку становили 19,81% у 2022 році, 15,27% у 2023 році та 14,97% у 2024 році, демонструючи тенденцію до зниження їх частки на 4,54 п.п. та 0,30 п.п. відповідно. Емісійні різниці займають незначну частку у структурі капіталу (0,04%, 0,03% та 0,02% відповідно) і залишаються стабільними протягом періоду. Особливої уваги заслуговують резерви переоцінки, які демонструють кардинальну зміну: від від'ємного значення -5,18% у 2022 році до позитивних 12,30% у 2023 році та 14,86% у 2024 році. Зростання резервів переоцінки на 17,48 п.п. у 2023 році та ще на 2,56 п.п. у 2024 році пов'язане з переоцінкою активів банку, зокрема цінних паперів та валютних позицій, що позитивно вплинуло на загальну структуру власного капіталу.

Загалом, структура власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» характеризується поступовим покращенням: зменшується частка непокритих збитків, зростають резерви переоцінки, що свідчить про відновлення фінансової стабільності банку. Однак наявність значних непокритих збитків залишається ключовою проблемою структури капіталу, яка потребує подальших зусиль щодо

підвищення прибутковості операцій та нарощування позитивних складових власного капіталу.

Оцінка достатності власного капіталу банку є одним із ключових напрямків банківського нагляду та фінансового аналізу, оскільки адекватний рівень капіталу забезпечує здатність банку поглинати можливі збитки від операційної діяльності та зберігати платоспроможність навіть в умовах фінансової нестабільності. Нормативи адекватності капіталу встановлюються регулятором для забезпечення фінансової стійкості як окремих банків, так і банківської системи в цілому, і виступають індикаторами спроможності банку виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та кредиторами. Дотримання цих нормативів є обов'язковою умовою функціонування банківської установи, а їх систематичне порушення може призвести до застосування регуляторних санкцій, обмеження діяльності або навіть відкликання банківської ліцензії (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3 – Динаміка нормативів адекватності капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Показники	Величина показників				
	01.01.2023	01.01.2024	01.08.2024	01.09.2025	01.01.2025
1	2	3	4	5	6
Регулятивний капітал (Н1), млн грн	54523488,2	64843346,5	79875765,9	58349425,0	59941723,4
Норматив достатності (адекватності регулятивного капіталу) (Н2) (не менше 10%)	23,78	21,75	21,39	-	-
Норматив достатності основного капіталу (Н3) (не менше 7%)	11,90	10,88	10,70	-	-
Норматив достатності регулятивного капіталу ($Н_{РК}$) (з 1.09. 2024 р. не менше 8,5%) (з 1.01. 2025 р. не менше 9,25%)	-	-	-	15,20	14,96
Норматив достатності капіталу 1 рівня ($Н_{К1}$) (не менше 7,5%)	-	-	-	15,20	14,96

Кінець таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6
Норматив достатності основного капіталу 1 рівня ($Н_{ОК1}$) (не менше 5,625%)	-	-	-	15,20	14,96

Джерело: систематизовано автором на основі [26]

Аналіз динаміки нормативів адекватності капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за період 2022-2024 років свідчить про загалом стабільний рівень капіталізації банку, що значно перевищує мінімальні регуляторні вимоги Національного банку України. Дані таблиці 3.3 демонструють, що регулятивний капітал банку протягом аналізованого періоду характеризувався позитивною динамікою зростання: з 54523488,2 млн грн станом на 01.01.2023 до 64843346,5 млн грн на 01.01.2024, досягнувши свого максимуму на рівні 79875765,9 млн грн станом на 01.08.2024. Це зростання в абсолютному виражені на 25352277,7 млн грн за півтора року свідчить про цілеспрямовану політику банку щодо зміцнення капітальної бази та створення додаткового запасу фінансової міцності для покриття можливих ризиків.

До 1 вересня 2024 року банк розраховував нормативи за попередньою методологією НБУ, згідно з якою визначалися норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) з мінімальним значенням 10% та норматив достатності основного капіталу (Н3) з мінімальним значенням 7%. За даними аналізу, норматив Н2 станом на 01.01.2023 становив 23,78%, що майже у 2,4 рази перевищує мінімально встановлений регулятором рівень. Протягом наступного періоду спостерігалося незначне зниження цього показника: до 21,75% станом на 01.01.2024 та до 21,39% на 01.08.2024. Попри тенденцію до зниження на 2,39 п. п. за аналізований період, норматив Н2 залишався на рівні, що більш ніж удвічі перевищує регуляторну вимогу, що свідчить про значний запас капітальної міцності банку.

Норматив достатності основного капіталу (Н3) демонстрував аналогічну динаміку, знижуючись з 11,90% на початку 2023 року до 10,88% на початку 2024 року та до 10,70% на 01.08.2024. Незважаючи на зниження на 1,20 п. п., цей

показник стабільно перевищував мінімальне нормативне значення 7% майже в 1,5 рази, що підтверджує достатність основного капіталу для покриття ризиків банківської діяльності. Зниження обох нормативів протягом досліджуваного періоду може бути пов'язане зі зростанням обсягів активів, зважених на ризик, внаслідок активізації кредитної діяльності банку або з переоцінкою ризиків наявного портфеля активів в умовах воєнного стану.

З 1 вересня 2024 року АТ КБ «ПриватБанк» перейшов на нову систему розрахунку нормативів капіталу відповідно до оновленої методології Національного банку України, що наближена до міжнародних стандартів Basel III. Згідно з новими вимогами, банк розраховує три ключові нормативи: норматив достатності регулятивного капіталу ($Н_{РК}$), норматив достатності капіталу 1 рівня ($Н_{К1}$) та норматив достатності основного капіталу 1 рівня ($Н_{ОК1}$). За новою методологією мінімальне значення нормативу $Н_{РК}$ встановлено на рівні 8,5% з 1 вересня 2024 року з подальшим підвищенням до 9,25% з 1 січня 2025 року, норматив $Н_{К1}$ повинен становити не менше 7,5%, а норматив $Н_{ОК1}$ – не менше 5,625%.

Станом на 01.09.2024 регулятивний капітал банку становив 58349425 млн грн, а всі три нові нормативи знаходилися на однаковому рівні 15,20%, що суттєво перевищує мінімальні регуляторні вимоги. Зокрема, норматив $Н_{РК}$ перевищує мінімальну вимогу 8,5% майже у 1,8 рази, норматив $Н_{К1}$ перевищує вимогу 7,5% більш ніж удвічі, а норматив $Н_{ОК1}$ перевищує встановлений мінімум 5,625% майже у 2,7 рази. Станом на 01.01.2025 регулятивний капітал дещо зріс до 59941723,4 млн грн, проте значення всіх трьох нормативів незначно знизилося до 14,96%. Це зниження на 0,24 п. п. за чотири місяці не є критичним, оскільки показники все ще значно перевищують мінімальні вимоги, включаючи посилену вимогу до $Н_{РК}$ на рівні 9,25%, що набула чинності з 1 січня 2025 року.

Той факт, що всі три нові нормативи ($Н_{РК}$, $Н_{К1}$ та $Н_{ОК1}$) мають однакові значення протягом періоду після 1 вересня 2024 року, свідчить про специфіку структури капіталу АТ КБ «ПриватБанк», в якій регулятивний капітал повністю складається з капіталу 1 рівня, а капітал 1 рівня, у свою чергу, повністю представлений основним капіталом 1 рівня. Така структура є найбільш якісною

з точки зору регуляторних вимог, оскільки основний капітал 1 рівня вважається найбільш надійним та стабільним компонентом капітальної бази банку, здатним поглинати збитки на безперервній основі.

Порівняння показників за старою та новою методологіями є певною мірою умовним через відмінності у підходах до розрахунку, проте можна констатувати, що перехід на нову систему не призвів до критичного зниження показників капіталізації банку. Більше того, значний запас капіталу над мінімальними нормативами (практично удвічі) створює для АТ КБ «ПриватБанк» необхідний буфер безпеки для покриття потенційних збитків, підтримки довіри вкладників та забезпечення можливості розвитку кредитної діяльності навіть в умовах воєнного стану та економічної невизначеності. Така висока капіталізація також відповідає статусу банку як державної установи та системно важливого фінансового інституту, що обслуговує значну частину населення України.

Проаналізуємо показники, які характеризують рівень капіталізації АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4 – Динаміка основних показників оцінки рівня капіталізації АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Показники	Формула	Роки			Абсолютне відхилення (+, -)	
		2022	2023	2024	2023 до 2022	2024 до 2023
1	2	3	4	5	6	7
Оцінка обсягу капіталу банків						
темп приросту власного капіталу, %	$ТП_{вк} = \frac{ВКзв}{ВКб} 100\% - 100$	-13,25	+46,82	+16,85	+60,07	-29,97
коефіцієнт капіталізації, %	$К_к = \frac{ВК}{П} 100\%,$ де ВК – власний капітал, П – пасиви банку	10,51	12,36	12,85	+1,84	+0,49
Адекватність капіталу банків						
коефіцієнт співвідношення регулятивного капіталу та зважених за ризиком активів (Н2), % (у 2024 р. до 1.08)	$К_{рк} = \frac{РК}{А} 100\%,$ де РК – регулятивний капітал, А – активи зважені за ризиком	23,78	21,75	21,39	-2,03	-0,36

Кінець таблиці 3.4

1	2	3	4	5	6	7
коефіцієнт співвідношення основного капіталу та зважених за ризиком активів (Н3), % (у 2024 р. до 1.08)	$К_к = \frac{К\,Ір}{А}\ 100\%$, де $К_{Ір}$ - капітал І рівня, А – активи зважені за ризиком	11,90	10,88	10,70	-1,02	-0,18
коефіцієнт захищеності коштів клієнтів власним капіталом	$К_з = \frac{К}{ВК}\ 100\%$, К – кошти клієнтів, ВК – власний капітал	804,43	647,87	616,85	-156,56	-31,02
коефіцієнт захищеності власного капіталу	$К_з = \frac{ОЗ}{ВК}\ 100\%$, ОЗ – основні засоби; ВК – власний капітал банку.	11,45	7,88	7,21	-3,57	-0,67
мультиплікатор власного капіталу	$М_{вк} = \frac{А}{ВК}\ 100\%$, А – активи банку; ВК – власний капітал банку.	951,18	809,26	778,50	-141,92	-30,76
Ефективність використання ресурсів						
рентабельність власного капіталу, %	$Р_{вк} = \frac{ЧП}{ВК}\ 100\%$, ЧП – чистий прибуток банку; ВК – власний капітал банку.	52,26	44,51	40,49	-7,75	-4,02
рентабельність активів, %,	$Р_{ак} = \frac{ЧП}{А}\ 100\%$, ЧП – чистий прибуток; А – вартість активів	5,49	5,50	5,20	+0,01	-0,3

Проведений аналіз динаміки основних показників оцінки рівня капіталізації АТ КБ «ПриватБанк» за період 2022-2024 років дозволяє комплексно оцінити фінансову стійкість банку, ефективність використання капіталу та загальний стан капіталізації установи. Дослідження охоплює три ключові групи показників: оцінку обсягу капіталу, адекватність капіталу та ефективність використання ресурсів.

Аналіз темпу приросту власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» свідчить про значні коливання цього показника протягом досліджуваного періоду. У 2022 році банк демонстрував негативну динаміку з темпом скорочення власного капіталу на рівні 13,25%, що вказувало на складну фінансову ситуацію та можливі труднощі в нарощуванні капітальної бази. Однак вже у 2023 році ситуація кардинально змінилася, і банк продемонстрував позитивний темп приросту власного капіталу на 46,82%, що означало абсолютне зростання показника на 60,07 п.п. порівняно з попереднім роком. Таке різке покращення свідчить про суттєве зміцнення фінансового стану банку, отримання значного

прибутку. У 2024 році темп приросту власного капіталу сповільнився та становив 16,85%. Незважаючи на уповільнення темпів зростання, збереження позитивної динаміки є важливим індикатором стабільного розвитку банку та нарощування його капітальної бази, що створює надійний фундамент для подальшої діяльності.

Коефіцієнт капіталізації, який відображає частку власного капіталу в загальній структурі пасивів банку, демонструє позитивну динаміку протягом усього досліджуваного періоду. У 2022 році цей показник становив 10,51%, що вказувало на відносно невисокий рівень фінансової автономії банку та значну залежність від залучених коштів. У 2023 році коефіцієнт капіталізації зріс до 12,36%, що означало покращення на 1,84 п.п. порівняно з 2022 роком. Таке зростання свідчило про поступове зміцнення капітальної бази банку та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Тенденція до зростання продовжилася і в 2024 році, коли коефіцієнт капіталізації досяг 12,85%. Однак слід зазначити, що абсолютні значення показника залишаються на відносно помірному рівні, що вказує на збереження високої частки залучених коштів у структурі пасивів банку.

Коефіцієнт адекватності регулятивного капіталу був одним із ключових пруденційних нормативів (до 1.09.2024 року), що визначають здатність банку покривати потенційні ризики. У 2022 році цей показник становив 23,78%, у 2023 році – 21,75%, у 2024 році – 21,39%, що значно перевищувало мінімальне нормативне значення (10%), встановлене Національним банком України. Незважаючи на зменшення, показник залишався на досить високому рівні, що свідчило про достатню капіталізацію банку для покриття ризиків за активними операціями.

Коефіцієнт адекватності основного капіталу характеризує достатність найбільш стабільної частини капіталу банку. У 2022 році показник становив 11,90%, що перевищувало нормативне значення на 7%. Протягом 2023 року відбулося зниження коефіцієнта до 10,88%, що означало скорочення на 1,02 п.п. У 2024 році тенденція до зниження продовжилася до 10,70%. Загальне зниження коефіцієнта на 1,20 п.п. за аналізований період викликає певне занепокоєння,

оскільки свідчить про поступове зменшення запасу міцності. Проте показник все ще залишається вище нормативу, що дозволяло банку виконувати регуляторні вимоги щодо достатності капіталу першого рівня.

Коефіцієнт захищеності коштів клієнтів власним капіталом демонструє здатність банку покрити зобов'язання перед вкладниками за рахунок власних коштів. У 2022 році цей показник становив 804,43%, що означало, що кошти клієнтів перевищували власний капітал банку у вісім разів. Такий високий показник є типовим для банків, які активно залучають депозити для здійснення кредитних операцій. У 2023 році відбулося суттєве зниження коефіцієнта до 647,87% і у 2024 році тенденція до зниження продовжилася (616,85%). Це свідчило про покращення співвідношення між зобов'язаннями перед клієнтами та власним капіталом, що можна розцінювати як позитивну тенденцію з точки зору фінансової стійкості та підвищення рівня захищеності коштів клієнтів власним капіталом.

Коефіцієнт захищеності власного капіталу основними засобами показує, яка частка власного капіталу іммобілізована в необоротних активах. У 2022 році цей показник становив 11,45%, що вказувало на відносно невисокий рівень вкладень у матеріальні активи та збереження достатньої мобільності капіталу. Суттєве зниження відбулося у 2023 році, коли коефіцієнт зменшився до 7,88%, у 2024 році показник також продовжив знижуватися та досяг 7,21%. Загальне зниження коефіцієнта на 4,24 п. п. є позитивним явищем, оскільки свідчить про раціональне використання власного капіталу та спрямування коштів на більш ліквідні активи. Низький рівень іммобілізації капіталу в основних засобах дозволяє банку підтримувати високу фінансову гнучкість та швидко реагувати на зміни ринкової кон'юнктури.

Мультиплікатор власного капіталу відображає ступінь використання фінансового важеля та показує, у скільки разів активи банку перевищують його власний капітал. У 2022 році цей показник становив 951,18%, що означало, що активи майже в десять разів перевищували власний капітал. Такий високий рівень мультиплікатора свідчив про активне використання залучених коштів для фінансування активних операцій. У 2023 році відбулося значне зниження

мультиплікатора до 809,26%, у 2024 році тенденція до зниження продовжилася показник досяг 778,50%. Загальне зниження мультиплікатора на 172,68 п.п. свідчить про підвищення фінансової стійкості банку та зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування. Зниження фінансового важеля означає, що банк стає менш вразливим до потенційних втрат та має більший запас міцності для поглинання негативних шоків.

Рентабельність власного капіталу є ключовим показником ефективності використання капіталу власників та відображає рівень віддачі від вкладених коштів. У 2022 році цей показник становив 52,26%, що було надзвичайно високим результатом та свідчило про ефективну роботу банку та значну прибутковість його діяльності. Однак у 2023 та 2024 роках спостерігається зниження даного показника. Загальне зниження показника на 11,77 п. п. за три роки викликає певне занепокоєння щодо динаміки прибутковості банку. Проте слід зазначити, що навіть після зниження рентабельність власного капіталу залишається на виключно високому рівні, що свідчить про збереження ефективності операційної діяльності та здатність генерувати значний прибуток для власників.

Рентабельність активів характеризує ефективність використання всіх ресурсів банку та показує, скільки прибутку генерує кожна гривня активів. У 2022 році цей показник становив 5,49%, що вказувало на достатньо ефективне використання активів для генерації прибутку. У 2023 році спостерігалося мінімальне зростання рентабельності активів до 5,50%, а у 2024 році відбулося зниження до 5,20%, що на 0,30 п. п. менше, ніж у попередньому році. Загальне зниження показника на 0,29 п. п. за весь період є відносно незначним та свідчить про збереження стабільної ефективності використання активів банку. Водночас зниження рентабельності активів у 2024 році вказує на необхідність пошуку додаткових резервів підвищення прибутковості або оптимізації структури активів для забезпечення більшої віддачі від вкладених ресурсів.

Загалом, АТ КБ «ПриватБанк» демонструє стійку позитивну динаміку капіталізації, має достатній рівень капіталу для покриття ризиків та забезпечення подальшого розвитку, а також підтримує високий рівень прибутковості. Із

результатів проведеного аналізу власного капіталу банку можна зробити висновок:

– банк продемонстрував суттєве покращення показників обсягу капіталу, що особливо яскраво проявилося у 2023 році після складного 2022 року. Перехід від негативного до позитивного темпу приросту власного капіталу та стабільне зростання коефіцієнта капіталізації свідчать про успішне подолання фінансових труднощів та зміцнення капітальної бази банку;

– протягом 2022-2024 років зберігав незмінний обсяг статутного капіталу, який традиційно формував домінуючу частку в структурі власного капіталу банку впродовж усього досліджуваного періоду;

– стабільно дотримувався всіх встановлених Національним банком України нормативів достатності (адекватності) власного капіталу, демонструючи належний рівень ліквідності, що забезпечувало безперебійне обслуговування платіжних операцій клієнтів та своєчасне виконання власних зобов'язань без будь-яких затримок чи дефіциту фінансових ресурсів.

– показники ефективності використання ресурсів, хоча і демонструють тенденцію до зниження, залишаються на виключно високому рівні порівняно з галузевими стандартами. Рентабельність власного капіталу та рентабельність активів підтверджують високу прибутковість діяльності банку та ефективність управління його ресурсами.

Водночас банку необхідно звернути увагу на зниження показників адекватності капіталу та рентабельності, що може вимагати розробки стратегічних заходів щодо оптимізації структури капіталу та підвищення ефективності використання активів для забезпечення довгострокової фінансової стійкості та конкурентоспроможності на банківському ринку.

Необхідність розробки та удосконалення механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк» обумовлена низкою чинників: по-перше, власний капітал є основою фінансової стійкості банку та гарантією захисту інтересів вкладників і кредиторів в умовах невизначеності, по-друге, посилення регуляторних вимог з боку Національного банку України та впровадження стандартів Базель III вимагають від банку підтримання достатнього рівня

капіталізації, по-третє, динамічне зовнішнє середовище, зокрема воєнний стан, макроекономічна нестабільність та валютні коливання, створюють додаткові ризики, які потребують надійного капітального буфера, по-четверте, стратегічні плани розвитку банку, розширення кредитного портфелю та впровадження інноваційних продуктів вимагають ефективного управління капітальними ресурсами для забезпечення конкурентоспроможності на ринку (рисунок 3.1).

Механізм управління власним капіталом банку – це сукупність організаційних, економічних та методологічних інструментів, принципів, методів та важелів, які забезпечують ефективне формування, розподіл та використання власного капіталу банку з метою досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю, ліквідністю та фінансовою стійкістю в умовах дотримання регуляторних вимог.

Основною метою механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк» є забезпечення оптимального обсягу та структури власного капіталу, який гарантує фінансову стійкість банку, дотримання нормативних вимог регулятора, максимізацію прибутковості капіталу та створення вартості для акціонерів при прийнятному рівні ризику. Основними завданнями даного механізму є – забезпечення достатності власного капіталу для покриття ризиків банківської діяльності, оптимізація структури власного капіталу за складовими основного та додаткового капіталу, дотримання встановлених НБУ економічних нормативів капіталу, максимізація рентабельності власного капіталу (ROE), ефективний розподіл капіталу між бізнес-напрямками банку, формування оптимальної дивідендної політики.

Суб'єктами механізму управління власного капіталу банку є – загальні збори акціонерів, наглядова рада банку, правління банку, комітет з управління активами і пасивами (КУАП), департамент ризик-менеджменту, фінансовий департамент, Національний банк України (регулятор).

Об'єктом механізму управління є власний капітал АТ КБ «ПриватБанк», що включає регулятивний капітал та його окремі складові: статутний капітал, емісійні різниці, резервні фонди, нерозподілений прибуток, субординований борг та інші елементи.

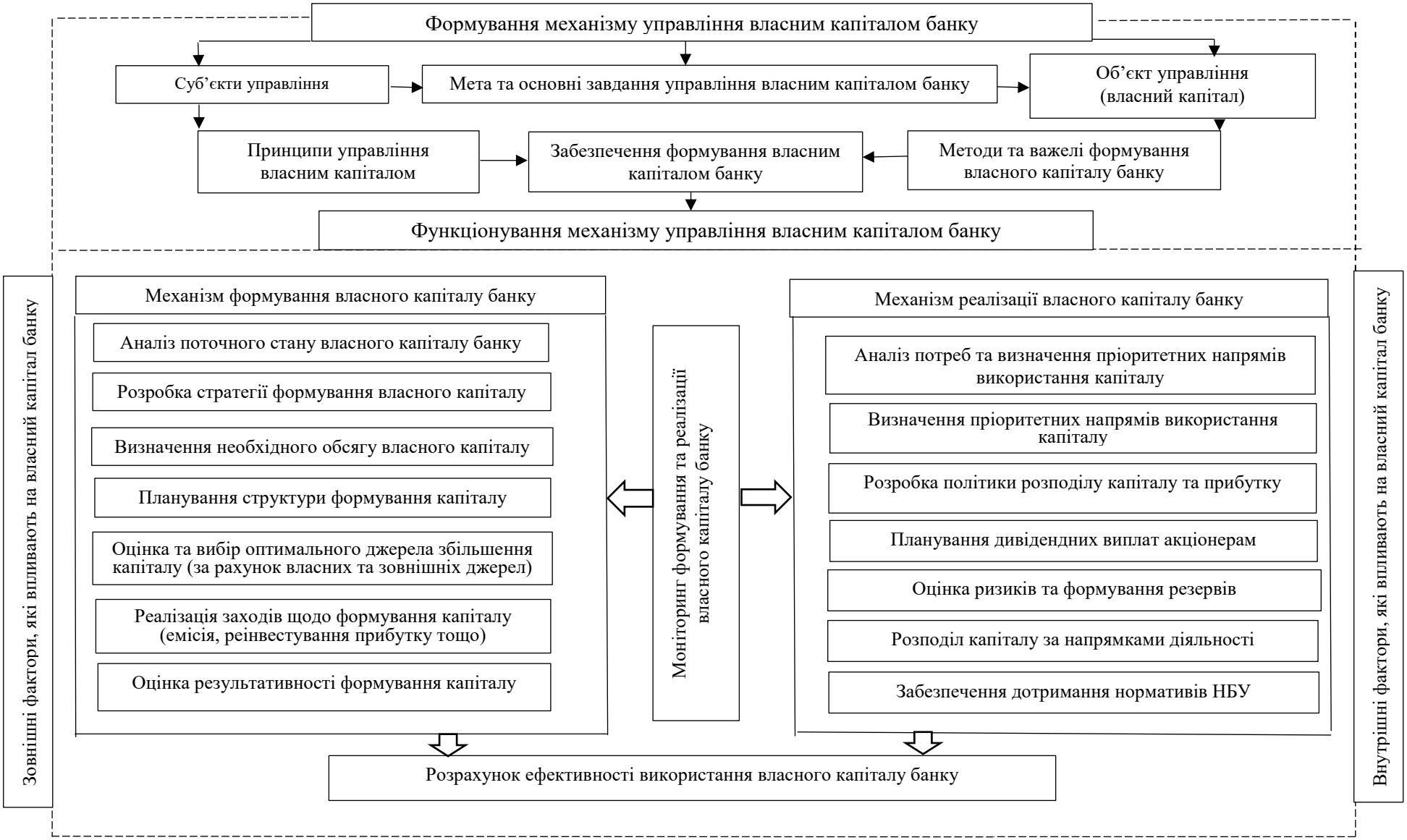

Рисунок 3.1 – Механізм управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: розроблено автором

Ефективне функціонування механізму управління власним капіталом банку базується на дотриманні певних принципів, які визначають основні правила та орієнтири прийняття управлінських рішень (таблиця 3.1).

Систематизація принципів управління власним капіталом є необхідною для формування цілісної концептуальної основи, яка забезпечує послідовність, комплексність та обґрунтованість управлінських дій. Чітке визначення та структурування принципів дозволяє уникнути суперечностей у процесі прийняття рішень, сприяє координації дій різних підрозділів банку та забезпечує узгодженість оперативних заходів зі стратегічними цілями управління капіталом.

Таблиця 3.1 – Основні принципи механізму управління власним капіталом банку

Принцип	Характеристика
Принцип достатності капіталу	Обсяг власного капіталу повинен бути достатнім для покриття всіх видів ризиків банківської діяльності та виконання нормативних вимог регулятора з формуванням додаткового буфера безпеки
Принцип оптимальності структури	Структура власного капіталу має забезпечувати раціональне співвідношення між основним та додатковим капіталом, власними та залученими джерелами з урахуванням їх вартості та стабільності
Принцип збалансованості ризику та прибутковості	Управлінські рішення щодо капіталу мають забезпечувати оптимальний баланс між максимізацією рентабельності капіталу (ROE) та підтриманням прийнятного рівня ризику
Принцип гнучкості	Механізм управління повинен передбачати можливість швидкої адаптації обсягу та структури капіталу до змін зовнішнього середовища, регуляторних вимог та стратегічних пріоритетів банку
Принцип прозорості	забезпечення відкритості інформації про стан, структуру та динаміку власного капіталу для акціонерів, регулятора, інвесторів та інших зацікавлених сторін відповідно до встановлених стандартів
Принцип системності	Управління власним капіталом має здійснюватися як цілісна система взаємопов'язаних процесів формування, розподілу та використання капіталу з урахуванням їх взаємного впливу
Принцип стратегічної орієнтації	Рішення щодо управління капіталом повинні узгоджуватися з довгостроковою стратегією розвитку банку та сприяти досягненню стратегічних цілей
Принцип регулярності моніторингу	Постійний контроль за станом власного капіталу, своєчасне виявлення відхилень від планових показників та оперативне вжиття коригувальних заходів

Джерело: систематизовано автором

Дотримання систематизованих принципів управління власним капіталом забезпечує формування ефективної системи менеджменту, яка дозволяє банку

досягати стратегічних цілей при збереженні фінансової стійкості. Ці принципи створюють надійний фундамент для розробки капітальної політики, визначення оптимальних джерел формування капіталу, обґрунтованого розподілу капітальних ресурсів між бізнес-напрямками та прийняття виважених рішень щодо дивідендних виплат. Комплексне застосування принципів сприяє підвищенню якості управлінських рішень, мінімізації капітальних ризиків, забезпеченню балансу інтересів акціонерів, менеджменту та регулятора, а також зміцненню довіри з боку клієнтів та контрагентів банку.

Для забезпечення ефективного функціонування механізму управління формуванням власного капіталу банку необхідна комплексна система підтримки, яка включає чотири ключові компоненти: нормативно-правовий, фінансовий, організаційний та інформаційний (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 - Система забезпечення механізму управління формуванням власного капіталу банку

Вид забезпечення	Характеристика
Нормативно-правове забезпечення	Формує законодавчу та регуляторну основу управління власним капіталом банку. Включає вимоги Національного банку України щодо мінімального розміру регулятивного капіталу, нормативів адекватності капіталу, порядку формування резервів, а також положення Закону України «Про банки і банківську діяльність», міжнародні стандарти Базельського комітету та внутрішні нормативні документи банку. Дотримання нормативно-правових вимог є обов'язковою умовою легітимності діяльності банку та основою для побудови ефективної системи управління капіталом.
Фінансове забезпечення	Передбачає наявність достатніх фінансових ресурсів та інструментів для формування і підтримання оптимального обсягу власного капіталу. Включає джерела формування капіталу (статутний капітал, нерозподілений прибуток, емісійний дохід, субординований борг), механізми капіталізації прибутку, інструменти залучення додаткового капіталу через емісію акцій або гібридних фінансових інструментів. Ефективне фінансове забезпечення дозволяє банку своєчасно реагувати на потреби у збільшенні капітальної бази та підтримувати фінансову стійкість у динамічних ринкових умовах.
Організаційне забезпечення	Визначає структуру управління, розподіл повноважень та відповідальності між органами управління банком у процесі формування власного капіталу. Охоплює роль і функції загальних зборів акціонерів, наглядової ради, правління, комітету з управління активами і пасивами, фінансового департаменту та інших структурних підрозділів у процесі прийняття рішень щодо капіталу. Чітка організаційна структура та регламентація процедур забезпечують координацію дій різних учасників процесу управління, оперативність прийняття рішень та ефективний контроль за реалізацією капітальної стратегії банку.
Інформаційне забезпечення	Являє собою систему збору, обробки, аналізу та передачі інформації, необхідної для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо власного капіталу. Включає фінансову та управлінську звітність банку, дані про структуру та динаміку капіталу, показники рентабельності та ризикованості, результати стрес-тестування, аналітичні огляди ринкової ситуації та регуляторні зміни. Якісне інформаційне забезпечення є основою для своєчасного виявлення проблем у сфері капіталізації, оцінки ефективності управлінських рішень та формування стратегічних планів розвитку капітальної бази банку.

Джерело: систематизовано автором на основі [20; 21]

Комплексна взаємодія всіх чотирьох видів забезпечення створює синергетичний ефект та формує цілісну систему управління формуванням власного капіталу банку. Лише за умови збалансованого розвитку нормативно-правової, фінансової, організаційної та інформаційної складових можливе досягнення стратегічних цілей капіталізації та забезпечення довгострокової конкурентоспроможності банківської установи.

Важелями механізму управління формуванням власного капіталу є конкретні інструменти практичної реалізації управлінських рішень, які забезпечують досягнення встановлених цілей. До ключових важелів відносяться: емісія акцій (звичайних та привілейованих), політика розподілу прибутку та реінвестування, формування резервних фондів, залучення субординованого боргу, дивідендна політика, викуп власних акцій, злиття та поглинання, переоцінка активів. Ефективне використання цих важелів дозволяє банку оперативно регулювати обсяг та структуру власного капіталу відповідно до поточних потреб та стратегічних завдань, забезпечуючи оптимальний баланс між капіталізацією, прибутковістю та виконанням регуляторних вимог.

Методи механізму управління формуванням власного капіталу банку являють собою сукупність способів і прийомів впливу на процеси формування, розподілу та використання капітальних ресурсів. До основних методів належать: методи аналізу та прогнозування потреби у капіталі (факторний аналіз, трендовий аналіз, стрес-тестування), методи оптимізації структури капіталу (математичне моделювання, сценарний аналіз), методи оцінки ефективності капіталу (розрахунок показників рентабельності ROE, ROA), методи управління ризиками капіталу (лімітування, диверсифікація, резервування) та методи планування капіталу (бюджетування, розробка капітального плану). Вибір конкретних методів залежить від стратегічних цілей банку, стану зовнішнього середовища та специфіки банківської діяльності.

Невід'ємною складовою механізму управління власним капіталом банку є його функціональний компонент, який інтегрує ключові інструменти, процедури та послідовність дій, спрямованих на ефективне формування та раціональне використання капітальних ресурсів банківської установи. Функціональна

складова механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк» структурується у дві взаємопов'язані підсистеми: механізм формування власного капіталу банку та механізм реалізації власного капіталу банку, кожна з яких має специфічні завдання, інструменти та етапи реалізації, що в сукупності забезпечують цілісність та ефективність управлінського процесу.

Механізм формування власного капіталу банку являє собою упорядковану систему послідовних етапів, процедур та управлінських рішень, спрямованих на створення, нарощування та оптимізацію структури капітальної бази банківської установи з урахуванням стратегічних цілей розвитку, регуляторних вимог та ринкових умов функціонування. Цей механізм охоплює весь спектр дій від аналітичної оцінки поточного стану капіталу до практичної реалізації заходів щодо його збільшення через різноманітні внутрішні та зовнішні джерела.

Процес формування власного капіталу банку здійснюється поетапно і включає п'ять ключових стадій. Перший етап передбачає комплексний аналіз поточного стану власного капіталу банку та визначення потреби у капітальних ресурсах. На цьому етапі проводиться оцінка фактичного обсягу та структури наявного капіталу, аналізується дотримання встановлених Національним банком України економічних нормативів, досліджується динаміка показників достатності капіталу за попередні періоди, виявляються фактори, що впливають на капітальну позицію банку. Паралельно здійснюється прогнозування майбутніх потреб у капіталі з урахуванням планів розширення кредитного портфелю, можливих втрат від кредитних та ринкових ризиків, змін у регуляторних вимогах та стратегічних ініціатив банку щодо розвитку бізнесу.

Другий етап полягає у розробці стратегії формування власного капіталу банку та плануванні його структури і джерел. На основі результатів аналітичної оцінки визначаються стратегічні орієнтири капіталізації банку на середньостроковий та довгостроковий періоди, формуються цільові показники обсягу та структури капіталу, які забезпечують баланс між дотриманням регуляторних вимог, підтриманням достатнього буфера безпеки та максимізацією ефективності використання капітальних ресурсів. В рамках стратегічного планування визначається оптимальне співвідношення між

внутрішніми джерелами формування капіталу (капіталізація прибутку, формування резервних фондів) та зовнішніми джерелами (емісія акцій, залучення субординованого боргу), оцінюється вартість різних джерел капіталу та їх доступність в поточних ринкових умовах.

Третій етап охоплює узгодження з регулятором та підготовку необхідної документації для реалізації заходів щодо збільшення власного капіталу. У випадку планування емісії акцій або залучення субординованого боргу банк повинен отримати попередній дозвіл Національного банку України, підготувати емісійну документацію, провести оцінку вартості акцій незалежними оцінювачами, визначити умови розміщення цінних паперів. Цей етап також включає юридичне супроводження процесу, підготовку змін до установчих документів банку (у разі необхідності), проведення переговорів з потенційними інвесторами та андеррайтерами. Ретельна підготовка документації та своєчасне узгодження з регулятором є критично важливими для успішної реалізації стратегії формування капіталу.

Четвертий етап передбачає безпосередню реалізацію заходів щодо формування капіталу через обрані джерела та інструменти. На цьому етапі здійснюється практична емісія акцій з їх розміщенням серед існуючих або нових акціонерів, укладаються договори про залучення субординованого боргу, приймаються рішення щодо капіталізації частини нерозподіленого прибутку, проводиться переоцінка основних засобів (у разі доцільності), реалізуються угоди злиття або поглинання інших фінансових установ. Ефективність цього етапу залежить від якості підготовчої роботи, сприятливості ринкової кон'юнктури, готовності інвесторів вкладати кошти в капітал банку та професіоналізму команди менеджерів, відповідальних за реалізацію капітальної стратегії.

Завершальний етап включає контроль, моніторинг та оцінку результативності формування капіталу. Після реалізації заходів щодо збільшення капіталу проводиться аналіз фактично досягнутих результатів у порівнянні з плановими показниками, оцінюється вплив залученого капіталу на фінансову стійкість банку та його здатність виконувати регуляторні нормативи,

розраховується вартість залученого капіталу та її вплив на загальну прибутковість банку. За результатами моніторингу можуть прийматися коригувальні рішення щодо подальшої стратегії формування капіталу, оптимізації його структури або додаткового залучення капітальних ресурсів у разі недостатності досягнутих результатів.

Механізм реалізації власного капіталу банку представляє собою систематизований комплекс управлінських рішень, процедур та інструментів, спрямованих на ефективне використання та розподіл сформованого власного капіталу між різними напрямками діяльності банку з метою максимізації його прибутковості, забезпечення фінансової стійкості та створення довгострокової вартості для акціонерів при дотриманні регуляторних обмежень та підтриманні прийнятного рівня ризику.

Процес реалізації власного капіталу також здійснюється поетапно і складається з п'яти послідовних стадій. Перший етап передбачає аналіз потреб банку у використанні власного капіталу та визначення пріоритетних напрямів його розміщення. На цьому етапі оцінюються поточні та перспективні потреби різних бізнес-напрямків банку в капітальному забезпеченні, аналізуються можливості для розширення кредитних операцій, інвестиційної діяльності, відкриття нових відділень або впровадження нових банківських продуктів. Проводиться оцінка ризиків, пов'язаних з різними напрямками використання капіталу, та визначається необхідний обсяг капітальних резервів для покриття можливих збитків від кредитного, ринкового та операційного ризиків. Особлива увага приділяється аналізу вимог щодо підтримання мінімальних значень економічних нормативів капіталу.

Другий етап охоплює розробку політики розподілу капіталу та прибутку між різними напрямками використання. Формується збалансована стратегія розподілу власного капіталу, яка враховує інтереси всіх зацікавлених сторін: акціонерів (через дивідендні виплати), менеджменту (через забезпечення ресурсів для розвитку бізнесу), регулятора (через дотримання нормативів) та вкладників (через підтримання фінансової стійкості). Розробляється дивідендна політика банку, що визначає частку прибутку, яка буде спрямована на виплату

дивідендів акціонерам, та частку, що залишається в банку для реінвестування у розвиток. Встановлюються критерії та принципи розподілу капіталу між різними підрозділами та бізнес-лініями банку з урахуванням їх прибутковості, ризикованості та стратегічної важливості.

Третій етап включає розподіл капіталу за напрямками діяльності банку та забезпечення дотримання нормативів НБУ. На цьому етапі приймаються конкретні управлінські рішення щодо розподілу капіталу між корпоративним, роздрібним та інвестиційно-банківським бізнесом, встановлюються ліміти капіталу для різних видів активних операцій з урахуванням їх ризик-профілю. Формуються резерви під можливі втрати від кредитних операцій відповідно до вимог регулятора та внутрішньої методології оцінки ризиків. Здійснюється постійний моніторинг дотримання економічних нормативів НБУ. У разі наближення показників до граничних значень приймаються превентивні заходи щодо коригування структури активів або залучення додаткового капіталу.

Четвертий етап передбачає реалізацію запланованих заходів з використання власного капіталу за визначеними напрямками. На практиці відбувається виплата дивідендів акціонерам згідно з прийнятою дивідендною політикою, покриття збитків поточного або минулих років за рахунок нерозподіленого прибутку або резервних фондів, інвестування капіталу в розширення кредитного портфелю корпоративних та роздрібних клієнтів, придбання цінних паперів для формування інвестиційного портфелю, фінансування розвитку інфраструктури банку (відкриття нових відділень, модернізація інформаційних систем, впровадження цифрових технологій). Ефективність реалізації цього етапу залежить від якості попереднього планування, професіоналізму менеджменту та здатності оперативно реагувати на зміни ринкової ситуації.

П'ятий завершальний етап охоплює моніторинг ефективності використання власного капіталу та коригування стратегії його реалізації. Проводиться регулярна оцінка ключових показників ефективності використання капіталу, зокрема рентабельності власного капіталу, рентабельності активів, рентабельності капіталу з урахуванням ризику. Аналізується фактична віддача

від інвестованого капіталу в різні бізнес-напрямки, оцінюється адекватність сформованих резервів для покриття ризиків, досліджується динаміка показників достатності капіталу. За результатами моніторингу можуть прийматися рішення про перерозподіл капіталу між бізнес-лініями, зміну дивідендної політики, коригування стратегії використання капіталу для підвищення його ефективності або додаткове формування капітальних резервів для забезпечення фінансової стійкості.

Розроблений механізм управління власним капіталом банку має вагоме практичне значення для АТ КБ «ПриватБанк» та інших банківських установ, оскільки забезпечує системний підхід до вирішення комплексу завдань у сфері капіталізації банку. Застосування даного механізму на практиці дозволяє банку досягти стратегічної збалансованості між протилежними цілями: максимізацією прибутковості капіталу та мінімізацією ризиків, задоволенням інтересів акціонерів через виплату дивідендів та забезпеченням достатності капіталу для розвитку бізнесу, дотриманням жорстких регуляторних вимог та збереженням гнучкості в управлінні капітальними ресурсами.

Практична цінність механізму полягає, насамперед, у його здатності забезпечити прозорість та передбачуваність процесів формування і використання власного капіталу. Чітко структурована етапність дій, визначені принципи та методи управління створюють надійну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях банківського менеджменту. Це особливо важливо в умовах динамічного зовнішнього середовища, коли банк повинен оперативно реагувати на зміни регуляторних вимог та макроекономічної ситуації, зберігаючи при цьому стратегічний фокус та послідовність у реалізації капітальної політики.

Для банку в цілому впровадження розробленого механізму створює передумови для зміцнення фінансової стійкості та підвищення конкурентоспроможності на ринку банківських послуг. Ефективне управління власним капіталом забезпечує банку можливість розширювати масштаби діяльності, нарощувати кредитний портфель, впроваджувати інноваційні продукти та послуги без загрози порушення регуляторних нормативів або втрати

фінансової стабільності. Оптимальна структура та достатній обсяг власного капіталу підвищують довіру з боку клієнтів, інвесторів та контрагентів, що позитивно впливає на репутацію банку та його ринкову вартість.

Важливою перевагою механізму є його комплексність та системність, що відрізняє його від фрагментарних підходів до управління капіталом. Функціональна складова механізму, що поділяється на підсистеми формування та реалізації капіталу, дозволяє охопити повний цикл життя капіталу в банку та забезпечити узгодженість управлінських дій на всіх етапах цього циклу.

Унікальність розробленого механізму полягає також у його адаптивності до специфічних умов функціонування конкретного банку. Структура механізму побудована таким чином, що дозволяє враховувати індивідуальні особливості банку: його організаційну структуру, бізнес-модель, ризик-профіль, стратегічні пріоритети та конкурентну позицію на ринку. Це досягається через гнучкість у виборі конкретних методів, інструментів та важелів управління в межах загальної методологічної основи, що робить механізм практично застосовним не лише для АТ КБ «ПриватБанк», але й для інших банківських установ з відповідною адаптацією до їх специфічних умов.

Таким чином, впровадження комплексного механізму управління власним капіталом є необхідною умовою для забезпечення стабільного та ефективного функціонування АТ КБ «ПриватБанк» в сучасних умовах посиленого регуляторного нагляду, високої конкуренції та значної економічної невизначеності. Механізм створює надійну методологічну та інструментальну основу для прийняття стратегічних та оперативних рішень у сфері управління капіталом, забезпечує оптимальний баланс між різними цілями капітальної політики та сприяє підвищенню загальної ефективності банківського менеджменту, що в кінцевому підсумку відображається у зміцненні фінансової позиції банку та зростанні його ринкової вартості.

ВИСНОВКИ

Актуальність дослідження питань управління власним капіталом банку обумовлена його ключовою роллю у забезпеченні фінансової стійкості банківської системи та захисті інтересів вкладників в умовах сучасних викликів. Власний капітал виступає не лише буфером для поглинання збитків та покриття непередбачуваних ризиків, але й основою для розширення бізнесу, впровадження інновацій та створення довгострокової вартості для акціонерів. Водночас банки стикаються з необхідністю балансування між достатністю капіталу для дотримання нормативів та його ефективним використанням для максимізації прибутковості, що вимагає розробки комплексних механізмів управління капітальними ресурсами.

Множинність підходів до визначення сутності власного капіталу банку свідчить про комплексний характер цієї економічної категорії та необхідність її розгляду з різних точок зору залежно від цілей аналізу. Водночас спільним для всіх підходів є визнання того, що власний капітал становить фінансову основу діяльності банку, забезпечує його економічну самостійність і стабільність, служить джерелом покриття можливих збитків та захисту інтересів кредиторів і вкладників.

Систематизація власного капіталу за різними класифікаційними ознаками сприяє поглибленому розумінню його економічної сутності, створює методологічну основу для ефективного управління капітальною базою банку та дає змогу врахувати багатофункціональне призначення капіталу в системі банківського менеджменту

Об'єднуючи два ключових поняття «власний капітал банку» й «управління» та враховуючи специфіку банківської діяльності, ми сформулювали наступне визначення «управління власним капіталом банку – це безперервний, циклічний процес цілеспрямованого впливу менеджменту банківської установи на формування, оптимізацію структури, ефективне розміщення та використання власного капіталу з метою забезпечення фінансової

стійкості банку, дотримання регулятивних вимог щодо достатності капіталу, максимізації прибутковості акціонерного капіталу, мінімізації ризиків банківської діяльності та створення умов для довгострокового розвитку банку в інтересах його власників, клієнтів та інших зацікавлених сторін.

Процес управління власним капіталом банку є комплексним та багатоетапним, кожен елемент якого має критичне значення для забезпечення фінансової стійкості та ефективності діяльності банківської установи. Послідовне виконання всіх етапів цього процесу – від аналізу поточного стану капіталу до оцінки ефективності управління – створює цілісну систему, що дозволяє банку не лише дотримуватися регуляторних вимог, але й оптимізувати використання капіталу для досягнення стратегічних цілей.

Проведений аналіз власного капіталу банківської системи України за 2022-2024 роки засвідчив високу стійкість та адаптивність вітчизняних банків в умовах повномасштабної війни. Незважаючи на безпрецедентні виклики воєнного стану, загальний обсяг власного капіталу банків зріс на 70,81%, що супроводжувалося покращенням його структури через збільшення питомої ваги в загальних пасивах з 9,18% до 10,79%. Особливо позитивною тенденцією стало послідовне скорочення непокритих збитків банківської системи майже вдвічі за аналізований період та значне зростання резервів переоцінки, що свідчить про відновлення прибутковості сектору та ефективність механізмів управління ризиками навіть в екстремальних умовах функціонування.

Впровадження Національним банком України нової трирівневої структури капіталу з серпня 2024 року відповідно до стандартів Базель III та ЄС стало важливим кроком у зміцненні якості капітальної бази банків. Всі вітчизняні банки протягом досліджуваного періоду стабільно виконували встановлені нормативи достатності капіталу з значним запасом. Таким чином, банківська система України продемонструвала не лише здатність протистояти кризовим явищам воєнного часу, але й спроможність нарощувати капітальну базу, що створює міцний фундамент для підтримки економічного відновлення країни та забезпечує достатній буфер безпеки для покриття майбутніх ризиків.

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ

«ПриватБанк» за 2022-2024 роки свідчить про високу операційну ефективність банку та його спроможність успішно функціонувати в умовах кризових викликів. Банківська установа продемонструвала значну адаптивність до мінливого зовнішнього середовища, стресостійкість фінансової системи та результативність управлінських рішень. Навіть за умов воєнного стану та економічної нестабільності банк зберіг стабільність операційної діяльності, що підтверджує його статус надійної фінансової інституції національного масштабу.

Загалом, АТ КБ «ПриватБанк» демонструє стійку позитивну динаміку капіталізації, має достатній рівень капіталу для покриття ризиків та забезпечення подальшого розвитку, а також підтримує високий рівень прибутковості. Із результатів проведеного аналізу власного капіталу банку можна зробити висновок:

– банк продемонстрував суттєве покращення показників обсягу капіталу, що особливо яскраво проявилося у 2023 році після складного 2022 року. Перехід від негативного до позитивного темпу приросту власного капіталу та стабільне зростання коефіцієнта капіталізації свідчать про успішне подолання фінансових труднощів та зміцнення капітальної бази банку;

– протягом 2022-2024 років зберігав незмінний обсяг статутного капіталу, який традиційно формував домінуючу частку в структурі власного капіталу банку впродовж усього досліджуваного періоду;

– стабільно дотримувався всіх встановлених Національним банком України нормативів достатності (адекватності) власного капіталу, демонструючи належний рівень ліквідності, що забезпечувало безперебійне обслуговування платіжних операцій клієнтів та своєчасне виконання власних зобов'язань без будь-яких затримок чи дефіциту фінансових ресурсів.

– показники ефективності використання ресурсів, хоча і демонструють тенденцію до зниження, залишаються на виключно високому рівні порівняно з галузевими стандартами. Рентабельність власного капіталу та рентабельність активів підтверджують високу прибутковість діяльності банку та ефективність управління його ресурсами.

Водночас банку необхідно звернути увагу на зниження показників

адекватності капіталу та рентабельності, що може вимагати розробки стратегічних заходів щодо оптимізації структури капіталу та підвищення ефективності використання активів для забезпечення довгострокової фінансової стійкості та конкурентоспроможності на банківському ринку.

Необхідність розробки та удосконалення механізму управління власним капіталом АТ КБ «ПриватБанк» обумовлена низкою чинників. Розроблений механізм управління власним капіталом банку має вагоме практичне значення для АТ КБ «ПриватБанк» та інших банківських установ, оскільки забезпечує системний підхід до вирішення комплексу завдань у сфері капіталізації банку. Застосування даного механізму на практиці дозволяє банку досягти стратегічної збалансованості між протилежними цілями: максимізацією прибутковості капіталу та мінімізацією ризиків, задоволенням інтересів акціонерів через виплату дивідендів та забезпеченням достатності капіталу для розвитку бізнесу, дотриманням жорстких регуляторних вимог та збереженням гнучкості в управлінні капітальними ресурсами.

Важливою перевагою механізму є його комплексність та системність, що відрізняє його від фрагментарних підходів до управління капіталом. Функціональна складова механізму, що поділяється на підсистеми формування та реалізації капіталу, дозволяє охопити повний цикл життя капіталу в банку та забезпечити узгодженість управлінських дій на всіх етапах цього циклу. Таким чином, впровадження комплексного механізму управління власним капіталом є необхідною умовою для забезпечення стабільного та ефективного функціонування АТ КБ «ПриватБанк» в сучасних умовах посиленого регуляторного нагляду, високої конкуренції та значної економічної невизначеності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безвух С. В. Методичні підходи до оцінки вартості власного капіталу банку [Електронний ресурс] / Безвух С. В., Штойко Т. О. // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика. – 2018. – Т. 1. – С. 102-104. – Режим доступу: https://elar.khmnu.edu.ua/items/1e99e5a6-453b-4a53-8401-daf125791243 (дата звернення: 25.11.2025)

2. Березовик В. Оцінка структури власного капіталу банків України [Електронний ресурс] / В. Березовик // Modeling the development of the economic systems. – 2024. – №2. – С. 93–101. – Режим доступу: https://doi.org/10.31891/mdes/2024-12-12 (дата звернення: 20.11.2025)

3. Варцаба В. І. Оцінка фінансової стійкості банківської системи України та шляхи її зняття в умовах пандемії коронавірусу [Електронний ресурс] / В. І. Варцаба // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2021. – №1 (57). – С. 107-113. – Режим доступу: https://doi.org/10.24144/2409-6857.2021.1(57).107-113 (дата звернення: 24.11.2025)

4. Вимоги до капіталу банків [Електронний ресурс]. Національний банк України. – 2024. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Vymogy_do_kapitalu_23-05-2024.pdf?v=7 (дата звернення: 24.11.2025)

5. Вовчак О. Д. Оцінка достатності капіталу банку в умовах ринкової невизначеності: теорія і практика : монографія. [Електронний ресурс] / О. Д. Вовчак, І. Б. Дмитренко // Львів : Університет банківської справи. – 2021. – 259 с. – Режим доступу: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/MONOGRAPHY-Vovchak_Dmytrenko-maket-ost.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

6. Вовчак О. Д. Урахування ризику концентрації у рамках концепції внутрішньої процедури оцінки достатності капіталу банку : методологічні та прикладні аспекти. / О. Д. Вовчак, І. Б. Дмитренко // Вісник Університету банківської справи. – 2020. – № 2 (38). – С. 11-20.

7. Галапуп Л.О. Теоретико-методологічні засади управління ризиками банківського капіталу [Електронний ресурс] / Л. О. Галапуп // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – №16(1). – С. 47-51. Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/16_1_2017ua/13.pdf (дата звернення: 15.11.2025)

8. Гринчишин Я. М. Власний капітал банку: функції і необхідність регулювання [Електронний ресурс] / Я. М. Гринчишин, П. В. Лука // Сучасні наукові погляди на механізми розвитку міжнародних відносин та ринкової економіки. – 2023. – Режим доступу: https://doi.org/10.36059/978-966-397-325-8-25 (дата звернення: 30.11.2025)

9. Данік Н. Теоретичні аспекти впливу якості ресурсної бази на фінансову стійкість банку [Електронний ресурс] / Н. Данік, А. Ємельянов // International science journal of management, economics, finance. – 2022. – Т. 1 – № 5. – С. 10–16. – Режим доступу: https://doi.org/10.46299/j.ismef.20220105.02 (дата звернення: 25.11.2025)

10. Діденко І. В. Аналітична оцінка індикаторів капіталізації банківської системи та макроекономічної стабільності в Україні. / І. В. Діденко, А. Ю. Єфименко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2021. – № 2. – С. 118-125. – Режим доступу: 10.21272/1817-9215.2021.2-14 (дата звернення: 16.11.2025)

11. Дроботя Я. Управління капіталом комерційного банку [Електронний ресурс] / Я. Дроботя, М. Телятник // Економіка та суспільство. – 2021. – №31. – Режим доступу: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-9 (дата звернення: 17.11.2025)

12. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2024 року [Електронний ресурс]. Національний банк України. 2024. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2024-roku (дата звернення: 5.12.2025)

13. Значення пруденційних нормативів по системі банків України за 2022, 2023, 2024 роки [Електронний ресурс]. Наглядова статистика. Національний банк України. – Режим доступу:

https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist (дата звернення: 25.11.2025)

14. Коваленко В. В. Достатність капіталу банків: сучасні виміри та подальші розвідки / В. В. Коваленко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2022. – № 1-2. – С. 80-81. – Режим доступу: http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2022/80-81/pdf/77-94.pdf (дата звернення: 1.12.2025)

15. Коваль О. А. Управління власним капіталом банку [Електронний ресурс] / О. А. Коваль, І. Р. Прищенко // Ефективна економіка. – 2020. – №11. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/91.pdf (дата звернення: 3.12.2025)

16. Ковда Н. І. Капіталізація банків як чинник зростання економіки України [Електронний ресурс] / Н. І. Ковда, С. М. Татьяніна // Гроші, фінанси і кредит. – 2018. – №22. – С. 203-207. – Режим доступу: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/746780 (дата звернення: 25.11.2025)

17. Криклій О. А. Достатність капіталу банку: фактори впливу та зовнішній механізм забезпечення. / О. А. Криклій, А. К. Лор // Ефективна економіка. – 2020. – № 12. – Режим доступу: https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12 (дата звернення: 3.11.2025)

18. Король М. М. Сучасний стан показників української банківської системи / М. М. Король, В. О. Співак, І. В. Куліковська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2023. – №47. – С. 41-47.

19. Криховецька З. М. Проблеми та шляхи вдосконалення формування фінансових ресурсів банків [Електронний ресурс] / З. М. Криховицька, І.В. Кохан // Економіка та суспільство. – 2022. – №39. – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/1344-Текстстатті-1296-1-10-20220614-4.pdf (дата звернення: 22.11.2025)

20. Куліш Г. П. Механізм формування капіталу банку в сучасних умовах / Г. П. Куліш, Ю. В. Кірсенко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – №3. – С.672–676 (дата звернення: 5.12.2025)

21. Ларіонова К. Л. Механізм формування власного капіталу банку [Електронний ресурс] / К. Л. Ларіонова, С. В. Безвух // Вісник Хмельницького національного університету. – 2017. – № 6, Т. 2. – С. 152-159. – Режим доступу: https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/15cf0dd6-2eb2-40ed-bb38-6c46b2619137/content (дата звернення: 2.12.2025)

22. Липко В. Управління власним капіталом банку / В. Липко, К. Ларіонова // Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України», 14 листопада 2025 року, м. Хмельницький. – 2025. – С. 66-71

23. Лисенок О. В. Удосконалення сутності та класифікації власного капіталу банку [Електронний ресурс] / О. В. Лисенок // Формування ринкових відносин в Україні: збірник наукових праць . – 2020. – №1 (224). – С. 24–30. – Режим доступу: https://dspace.nuft.edu.ua/items/c5c93db9-bc30-4b15-8e03-e184e287a2f0 (дата звернення: 24.11.2025)

24. Мойсеєнко І. П. Аналіз формування та використання банківського капіталу [Електронний ресурс] / І. П. Мойсеєнко, І. С. Козій // Соціально-правові студії. – 2020. – №3 (9). – С. 154-161. – Режим доступу.: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3250/1/23.pdf (дата звернення: 7.11.2025)

25. Мулик Т. О. Оцінка достатності капіталу вітчизняних банків як запорука їх надійності. / Мулик Т. О., Мулик Я. І. // Ефективна економіка. – 2021. – № 7. – Режим доступу.: 10.32702/2307-2105-2021.7.73 (дата звернення: 25.11.2025)

26. Нормативи капіталу та їх складові (у розрізі банків) [Електронний ресурс]. Національний банк України. 2025. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist (дата звернення: 2.12.2025)

27. Оновлено вимоги до структури капіталу банків [Електронний ресурс]. Національний банк України. – 2024. – Режим доступу:

https://bank.gov.ua/ua/news/all/onovleno-vimogi-do-strukturi-kapitalu-bankiv (дата звернення: 27.11.2025)

28. Показники фінансової діяльності банків України. Фінансові результати на 01.01.2025. Наглядова статистика НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist (дата звернення: 28.11.2025)

29. Показники фінансової діяльності банків України. Фінансові результати на 01.01.2024. Наглядова статистика НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist (дата звернення: 29.11.2025)

30. Показники фінансової діяльності банків України. Фінансові результати на 01.01.2023. Наглядова статистика НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist (дата звернення: 30.11.2025)

31. Положення про організацію процесу оцінки достатності внутрішнього капіталу в банках України та банківських групах. [Електронний ресурс] : положення № 161 : [затв. Постановою Правління НБУ від 30.12.2021 р.] станом на 05.08.2024 р. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0161500-21#n21 (дата звернення: 20.11.2025)

32. Посаднєва О.М. Оцінка достатності власного капіталу банків в період сучасних викликів та загроз [Електронний ресурс] / О. М. Посаднєва, Н. Я. Стефанович, В. Ю. Цілинко // Економіка та суспільство. – 2023. – №56. – Режим доступу.: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-76 (дата звернення: 20.11.2025)

33. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : закон (№ 2121-III) : [прийнято Верховною Радою 07 грудня 2000 р.] : станом на 01.01.2024 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: www.portal. rada.gov.ua (дата звернення: 08.10.2025)

34. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення питань організації корпоративного управління в банках та інших

питань функціонування банківської системи [Електронний ресурс] : закон України (№1587-IX від 30 червня 2021 року) // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1587-20#Text (дата звернення: 20.11.2025)

35. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : наказ (№ 73) : [зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2013 р.] : станом на 06.03.2025 // База даних «Законодавство України» / ВР України. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17 (дата звернення: 4.12.2025)

36. Радова Н. В. Достатність капіталу у забезпеченні фінансової стабільності діяльності банків України / Н. В. Радова // Науковий вісник. – 2021. – №11-12. – С. 56-67.

37. Реверчук С. К. Проблеми і перспективи розвитку власного капіталу банків в Україні. [Електронний ресурс] / С. К. Реверчук, М. О. Григорук // Економічні студії. – 2018. – № 2 (20). – С. 41–45. – Режим доступу: https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/533718.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

38. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2024 рік [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/ConsolidatedFinZvit2024.pdf (дата звернення: 18.11.2025)

39. Слобода Л. Я. Виклики та пріоритети управління власним капіталом банків України в період воєнного стану [Електронний ресурс] / Л. Я. Слобода, В. М. Коваль-Ігнатишина // Бізнес Інформ. 2022. – №11. – С. 195–204. – Режим доступу: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-11-195-204 (дата звернення: 20.11.2025)

40. Сова О. Ю. Роль достатності капіталу банків у зміцненні банківського нагляду [Електронний ресурс] / О. Ю. Сова // Вчені записки Університету «КРОК». – 2019. - №3(55). – С. 48-55. – Режим доступу: https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/205

/236 (дата звернення: 22.11.2025)

41. Степаненко С. В. Теоретичні основи формування банківського капіталу [Електронний ресурс] / С. В. Степаненко, А. С. Ричик // Український журнал прикладної економіки. – 2020. – № 3.– Т.5. – С. 92–99. – Режим доступу: https://ujae.org.ua/en/theoretical-fundamentals-of-banking-capital-formation/ (дата звернення: 16.11.2025)

42. Теорія управління [Електронний ресурс] : навчальний посібник / І. А. Грузіна, І. О. Кінас, І. М. Перерва та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 138 с. – Режим доступу: https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/27798/1/2021.pdf (дата звернення: 19.11.2025)

43. Ткачук Н. Власний капітал банку: формування та оцінка достатності. [Електронний ресурс] / Н. Ткачук // Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. – 2025. – №24. – С. 212-220. – Режим доступу: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.22 (дата звернення: 16.11.2025)

44. Усі банки виконали підвищені вимоги до регулятивного капіталу [Електронний ресурс]. Фінансовий клуб. – 20 січня 2025. – Режим доступу: https://finclub.net/news/usi-banky-vykonaly-pidvyshcheni-vymohy-do-ehuliatyvnoho-kapitalu.html (дата звернення: 10.11.2025)

45. Широкорадюк В. Ю. Вплив деструктивних подій у економіці на формування банківського капіталу. / В. Ю. Широкорадюк, О. М. Посаднєва // Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку : зб. матеріалів мінжнар. наук.-практ. конф., Херсон, 27–28 квіт. 2023 р. Херсон – Хмельницький, 2023. С. 540–542 (дата звернення: 18.11.2025)

46. Basel III : Finalising post-crisis reforms (2017). Bank for International Settlements. – 2017. – p. 162. URL: https://www.bis.org/bcbs/publ/d424.pdf (дата звернення: 20.11.2025)

47. Basel IV’: The Output Floor (2018). London : Pricewaterhouse Coopers, 4. Режим доступу: https://www.pwc.co.uk/financial-services/assets/pdf/hot-topic-basel-iv-the-output-floor.pdf (дата звернення: 21.11.2025)

48. Craig, D., Au J., Lowe D., Deacon C. Basel IV and proportionality

initiatives. Canadian capital and liquidity framework. – 2019. Режим доступу.: https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/ca/pdf/2019/12/basel-iv-and-proportionality-initiatives-en.pdf (дата звернення: 28.11.2025)

49. Kovalenko V. International standards for bank capital regulation. / V. Kovalenko, S. Sheludko, N. Radova, F. Murshudli, K. Gonchar // Financial and credit activity : problems of theory and practice. – 2021. – № 1 (36). – P. 35. Режим доступу.: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i36.227609 (дата звернення: 20.11.2025)

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 – Динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Показники	Сума показників на кінець року, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис. грн		Темп приросту (спаду), %	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023	2023/2022	2024/2023
Грошові кошти та їх еквіваленти	40566774	79648102	91121687	+39081328	+11473585	+96,34	+14,41
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	95716216	100376470	116999204	+4660254	+21361441	+4,87	+22,34
Кошти в інших банках	60233746	75061458	110706561	+14827712	+10330091	+24,62	+10,29
Кредити та заборго-ваність клієнтів	71355251	95637763	72150851	+24282512	-2910607	+34,03	-3,88
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	143919800	171470647	204240124	+27550847	+32769477	+19,14	+19,11
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	100242085	133798041	138683783	+33555956	+4885742	+33,47	+3,65
Інвестиції в асоційовані й дочірні компанії	30243	30246	30246	+3	-	+0,01	0,00
Інвестиційна нерухомість	2154747	2339766	2005133	+185019	-334633	+8,59	-14,30
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	12051312	3616	3763	-12047696	+147	-99,97	+4,07
Відстрочений податковий актив	1100185	1951332	1629261	+851147	-322071	+77,36	-16,51
Основні засоби та нематеріальні активи	6617191	6689505	7145195	+72314	+455690	+1,09	+6,81
Інші фінансові активи	14097277	18191597	22715579	+4094320	+4523982	+29,04	+24,87
Інші активи	1589198	1414749	4403644	-174449	+2988895	-10,98	+211,27
Усього активів	549674027	686613291	771835030	+136939264	+85221739	+24,91	+12,41

Джерело: систематизовано автором на основі [28; 29; 30]

Продовження додатку А

Таблиця А.2 – Структура активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Показник	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
Грошові кошти та їх еквіваленти	7,38	11,60	11,81	+4,22	+0,21
Кредити та заборгованість клієнтів	12,98	13,93	15,16	+0,95	+1,23
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	17,41	14,62	14,34	-2,79	-0,28
Кошти в інших банках	10,96	10,93	9,35	-0,03	-1,58
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	26,18	24,97	26,46	-1,21	+1,49
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	18,24	19,49	17,97	+1,25	-1,52
Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії	0,01	0,004	0,004	-	-
Інвестиційна нерухомість	0,39	0,34	0,26	-0,05	-0,08
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	2,19	0,0005	0,0005	-2,19	-
Відстрочений податковий актив	0,20	0,28	0,21	+0,08	-0,07
Основні засоби та нематеріальні активи	1,20	0,97	0,93	-0,23	-0,05
Інші фінансові активи	2,56	2,65	2,94	+0,08	+0,29
Інші активи	0,29	0,21	0,57	-0,08	+0,36
Усього активів	100	100	100	-	-

Продовження додатку А

Таблиця А.3 – Динаміка пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Статті пасивів	Сума, тис. грн			Абсолютне відхилення, тис грн		Темп приросту (спаду), %	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2023 до 2022	2024 до 2023	2023 до 2022	2024 до 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Зобов’язання							
Кошти банків	329	486	5570	+157	+5084	+47,72	+1046,09
Кошти клієнтів	464871501	549686644	611566106	+84815143	+61879462	+18,24	+11,26
Боргові цінні папери, емітовані банком	2528	2628	2668	+100	+40	+3,96	+1,52
Інші залучені кошти	567788	3087561	6705137	+2519773	+3617576	+443,79	+117,17
Зобов’язання щодо поточного податку на прибуток	2972075	25790403	21552955	+22818328	-4237448	+767,76	-16,43
Резерв за зобов’язаннями	5803423	5437546	6013144	-365877	+575598	-6,3	+10,59
Інші фінансові зобов’язання	13222380	13063856	21651327	-158524	+8587471	-1,2	+65,73
Інші зобов’язання	4140466	4383015	4843967	+242549	+460952	+5,86	+10,52
Субординований борг	304719	316500	350303	+11781	+33803	+3,87	+10,68
Усього зобов’язань	491885208	601768639	672691177	+109883431	+70922538	+22,34	+11,79
Власний капітал							
Статутний капітал	206059744	206059744	206059744	-	-	-	-
Емісійні різниці	22690	22690	22690	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	11448539	12958438	14846672	+1509899	+1888234	+13,19	+14,57
Резерви переоцінки	-2993739	10432374	14732494	+13426113	+4300120	-448,47	+41,22
Непокритий збиток	-156748415	-144628594	-136517747	+12119821	+8110847	-7,73	-5,61
Власний капітал	57788819	84844652	99143853	+27055833	+14299201	+46,82	+16,85
Усього зобов'язання та власний капітал	549674027	686613291	771835030	+136939264	+85221739	+24,91	+12,41

Джерело: систематизовано на основі [29; 30; 31]

Продовження додатку А

Таблиця А.4 – Структура пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Показник	Питома вага, %			Зміна питомої ваги	
	2022	2023	2024	2023/2022	2024/2023
Зобов’язання					
Кошти банків	-	-	-	-	-
Кошти клієнтів	84,57	80,06	79,24	-4,51	-0,82
Боргові цінні папери, емітовані банком	0,0005	-	-	-	-
Резерви за зобов’язаннями	1,06	0,79	0,78	-0,26	-0,01
Інші залучені кошти	0,10	0,45	0,87	+0,35	+0,42
Зобов’язання щодо поточного податку на прибуток	0,54	3,76	2,79	+3,22	-0,96
Інші фінансові зобов’язання	2,41	1,90	2,81	-0,50	+0,90
Субординований борг	0,06	0,05	0,05	-0,02	-
Інші зобов’язання	0,75	0,64	0,63	-0,11	-0,01
Усього зобов’язань	89,49	87,64	87,15	-1,84	-0,49
Власний капітал					
Статутний капітал	37,49	30,01	26,70	-7,48	-3,31
Емісійні різниці	-	-	-	-	-
Резервні та інші фонди банку	2,08	1,89	1,92	-0,20	+0,04
Резерви переоцінки	-0,54	1,52	1,91	+2,06	+0,39
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-28,52	-21,06	-17,69	+7,45	+3,38
Усього власного капіталу	10,51	12,36	12,85	+1,84	+0,49
Усього зобов'язань та власного капіталу	100	100	100	-	-

Кінець додатку А

Таблиця А.5 – Динаміка складових формування фінансового результату АТ КБ «ПриватБанк» за 2022-2024 роки

Показник	Сума показників на кінець року, тис грн			Абсолютне відхилення, тис грн		Темп приросту (спаду), %	
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2023/ 2022	2024/ 2023	2023/ 2022	2024/ 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
Доходи							
Процентні доходи	43685504	66237277	77593516	+22551773	+11356239	+51,62	+17,14
Процентні витрати (-)	3768088	6616309	-10706232	+2848221	-17322541	+75,59	-261,82
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	39917417	59620969	66887284	+19703552	+7266315	+49,36	+12,19
Комісійні доходи	32944618	41588600	46601889	+8643982	+5013289	+26,24	+12,05
Комісійні витрати	12504760	17149834	-18834027	+4645074	-35983861	+37,15	-209,82
Чистий комісійний дохід	20439858	24438766	27767863	+3998908	+3329097	+19,56	+13,62
Торговий результат	9504922	13756206	12608131	+4251284	-1148075	+44,73	-8,35
Інші операційні доходи	2759266	3075279	2609200	+316013	-466079	+11,45	-15,16
Інші доходи	611809	746313	636289	+134504	-110024	+21,98	-14,74
Всього доходів	73233272	101637532	115508767	+28404260	+13871235	+38,79	+13,65
Витрати							
Відрахування до резервів	16327500	4499763	-2815349	-11827737	-7315112	-72,44	-162,57
Адміністративні та інші операційні витрати	22233786	24372510	-26689284	+2138724	-51061794	+9,62	-209,51
Всього витрати	38561286	28872273	-29504633	-9689013	-58376906	-25,13	-202,19
Фінансові результати							
Прибуток/(збиток) до оподаткування	34671985	72765259	81004134	+38093274	+8238875	+109,87	+11,32
Витрати на податок на прибуток	-4474017	-35000574	-40863279	+30526557	-5862705	+682,31	+16,75
Чистий прибуток/(збиток)	30197968	37764685	40140855	+7566717	+2376170	+25,06	+6,29

Джерело: систематизовано автором на основі [29; 30; 31]